

AKATALPA

Mart - Sayı 111

Aylık Şiir ve Eleştiri Dergisi

ISSN 1305 - 7685

BİRAZ ÖZEL BİR YAZI

Usta şair ve yazarların dergilerde yayımladığı bazı ürünlerine anlam veremeyen gençler arasında bozulanlar, ustaların prestijini kötüye kullandığını düşünenler çıkar. Fizik gençliğimde de böyle düşünmedim, şu gerçek gençliğimde de böyle düşünmüyorum. Hele bir derginin ucundan tutuyorsam, değer verdiğim bir ustanın herhangi bir ürününe sadece sevinçle ve onur duyarak yaklaşırım.

Bilirim ki usta sanatçının imzası çok değerlidir ve onu istediği gibi değerlendirmek, onun en büyük özgürlüklerindedir. Dergi çıkarmak gibi aracılık sayılan bir işle iştigal ediyorsanız, işinizin bağlandığı alanın size yüzde yüz usta görünenlerine sevgi ve saygı duymayı birinci ilkeniz saymalısınız.

Sevmediğiniz, usta saymadıklarınıza, yaşlı da olsa sanatından kuşku duyduklarınıza karşı istediğiniz gibi diklenme, hatta karşılıklı hiçleşme haklarınızı kullanabilirsiniz tabii; ama bu paragraftaki olguyla bir üsttekini sakın ola ki birbirine karıştırmayasınız.

Abdülkadir Budak'ın *Sincan İstasyonu*'nda (Ocak 2009, 17) Bekir Doğanay, *Akatalpa*'da (Aralık 2008, 108) yer alan Seyhan Erözçelik'le Refik Durbaş'ın şiirlerinin içe sinmeden yayımlanmış olabileceğini yazmış. Hayır, arkadaşlarımızla birlikte bizim bulunduğumuz bir ortamda böyle bir şey kesinlikle söz konusu olamaz.

Çünkü Refik Durbaş'tan yayımladığımız örneklerin çocuk şiiri olduğunu, günümüz şiirini şöyle bir izleyen hemen anlar ve Durbaş'ın çocuk şiirlerinde de bütün şiirinin pahalı kumaşının lifleri ve özgün renkleri bakılırsa göze çarpar.

Seyhan Erözçelik'in şiiri de başlığınan çok, ilerde büyük olasılıkla kitaplaşacağı adla, şimdilik dizi diyelim hadi, dizi başlığıyla sunulmakta. Bu dizi de ilgili ortama güncel siyasi duyarlık koymasıyla derginin de günümüz şiirinin de bir eksikliğine işaret etmekte, bazı kanama noktalarına pomat yerine geçsin diye üretilmekte.

Ayrıca ne şairler sadece o tür şiir yazmakta, ne de *Akatalpa* sadece o tür şiirler yayımlamakta.

Arkadaşlar, adını hiç duymadığınız, yeni duyulmaya başlayan şair ya da şair adayının bağlamı çok azdır ya da yoktur; ama 30-40 yıl Türk şiirinde var olagelmış bir şairin bağlamı vardır ve dergiyi rasgele izleyen biri bile olsa, eğer şiir okuyorsa, bu bağlamı biraz sezmeli, kavramaya çalışmalıdır. -RD

Enis BATUR

KOLMOGOROFF DENKLEMİ 1940, 2003

Pul büyüklüğünde bir fotoğraf önümdeki. Babası Berlin Alexander-Platz'ı bitirdiği yıl çekilmiş, büyük yuvarlak gözlük camları altında neredeyse bir kız çocuğunun kırılğan gülümseyişi. Zarfı mühürleyip Paris Bilimler Akademisine göndermiş, üç hafta boyunca Houssenas'daki bir çiftliğin samanlığından kan kusturmuş kuşatmadaki Alman birliğine, herşeyi yakmış sonunda, kimlik kâğıtlarını ve ceplerinde ne varsa, son kurşunu kafasına sıkmış — Marc Petit'den aktarıyorum olduğu gibi.

“Matematiği öngörülemezine uygulamak, acaba belirsizliğin bilimi olabilir mi?”. Burada soru bu da, sorun başka: Kolmogoroff denkleminin çözümünü meslektaş İtô'dan tam dört yıl önce bulmasından çok, Fransız ordusunda bir Alman, kör bakar babasına mı yağdıyordu kurşunlarını, bunu düşünüyorum. Dışarıda yağmur öncesinin külçeleştirdiği bir hava, odam alacakaranlık, sol elimin işaret parmağı tetikte oyalanıyor, sağ elim kararlı, tek bir ânın içinden geçiyor durmaksızın.

EK:
ŞİİRİMİZDE 2008 UFUK TURU
(10. TUR)

Haz: İHSAN ÜREN

Ahmet Ada, Sina Akyol, Mehmed Arif B., İsmail Mert Başat, Enis Batur, Onur Caymaz, Metin Cengiz, Tahir Musa Ceylan, Mehmet Çakır, Ramis Dara, Soner Demirtaş, Mehmet Can Doğan, Refik Durbaş, Gültekin Emre, Mustafa Eroğlu, Metin Fındıkçı, Adil İzci, Muzafer Kale, Osman Namdar, Caner Ocak, Cihan Oğuz, Musa Öz, Utku Özmakas, Gonca Özmen, Hüseyin Peker, Mehmet Mümtaz Tuzcu, Tuncer Uçarol.

ŞİİRİN KÖKLERİNE YOLCULUKLAR (3)

İsmail Mert BAŞAT

Bizi arındırdığını duyumsadığımız molanın biraz daha uzamasını dileyenlerimiz vardı. Kötü bir alışkanlık olarak üzerime sinen, zamanı ille de ‘iş ekseninde, verimli biçimde’ kullanmak isteğimi bastırmaya çalıştım. Teslim mi oldum, yoksa içimdeki “Biraz kalama ver, toparlaması kolay olur”, sesine mi uydum tam ayrımsayamıyorum. Sırtımı dev bir ağaca yaslayıp, ellerimin altındaki otlardan koparttığım ıtırlı bir yaprağı dişlemeye, ufak parçalar halinde çiğnemeye koyuldum. Güneş ufuk çizgisinden pek az yol almış, geceki orman seslerinin yerini böcek vızıldamaları ve kuş cıvıltıları almıştı. Oldukça ileriden, sınıırım bir taşın başka bir taş peş peşe vurulmasıyla oluşan ritmik sesler ile, bir çavlanın bu sesleri kucaklayan ve binlerce zerrenin çilgin kargaşasından yükselen uğultusu geliyordu. Tam karşımda geceyi çayırlarda bizimle geçiren bir yabancı insan, üzeri güneşin ışıklarını almaya başladıkça parıldayan, meyve dolu bir ağaca tırmanmaya koyulmuştu. Birden, tırmanmakta bulunduğu ağaç ile adamın bedeninin birbirlerini seyrettikleri; birbirlerini gördükçe, birbirlerine göründükleri duygusuna kapıldım. Adam tırmandı, eli meyve dolu bir dala uzandı. Bu kez adamın eli ile, kopartacağı dalın karşılıklı bakışlarını bütün almaçarımla algıladım. İrkildim. Ayrımsadım ki, hayat (varlıklar dünyası) ve yaşamım (tekilliğimde belirip-takılı kalan yaşantılar toplamının kurduğu *ben*) birbirlerinden çoktan ayrılmıştı. Akli varlık karşısında konumlandırıp kültüştürdükçe *hayat*’ı, *yaşam*’ımızdan dışsallaştırmış; bizi tümlüğümüzden ve sınırsızlığımızdan kopartan, kendi oluşturduğu labirentlerin, çatlakların ve yarımaların üzerine kendisini kapatan yeryüzünü, dünyadan büsbütün uzaklaştırmıştı. Sevgili Celâl Soyca’nın sözcükleri yağmur damlaları hızıyla geçti içimden: “Sanat eserinde olan şey, ‘hakikatin gerçekleşmesi’dir; ‘varolan’ın kendi varlığında açılmasıdır. Heidegger bu saptamayı temellendirmek için *dünya* ve *yeryüzü* kavramlarını kurar: Dünya, ‘kendi tarihimizin bidden alınmış ve terkedilmiş, bilinmeyen ve yeniden sorulmuş özlü kararlarının çıkıp geldiği yerde olup durmaktadır ve sürüp gitmektedir’. ‘Yeryüzü’ ise ancak sanat eseriyle var’laşır, bir açıklığa kavuşur. ‘Kendini kapatan şey’ olan ‘yeryüzü’, sanat yapıtıyla açılır, görünür olur. Böylece karşıt iki şey olan ‘dünya’ ve ‘yeryüzü’ arasındaki boşluk sanat eseriyle tamamlanır ve (...) sanat, ‘dünya / yeryüzü’ ikiliğini de durdurur.”

Öyleyse, diye düşündüm; şiirsel yaşamdaki herkes şairdi, yani herkes sanatçıydı. Bir yakıştırma değildi bu. Peki ama sanatı var eden, bu birliği kurup-koruyan büyü bir şey olmalıydı. Bedenimizin beynimize dahil bulunduğu dair düşüncem ile Marx’ın “... üretim aleti olmadan (bu alet insan eli olsa bile) üretim de olmaz. Sözkonusu emek, vahşi insanın elinin tekrarlanan idmanının geliştirdiği...” sözleri eş anlamlı olarak zihnimden akıverdi.

Tam o sırada, yolculuk boyunca hemen hiç konuşmayan, daha çok okuyup-notlar alan orta boylu, gözlüklü bir dostumuz, elinde bir dergi ile yanıma çöktü. Şaşırdım, yüzü bir ışıkla aydınlanmış gibiydi ve gülümsüyordu. Tepki verme olanağım doğmadan, tek solukta okuyuverdi: “..primatlar alet kullanmaya nasıl

başladı? Parma Üniversitesi sinirbilimcisi Giacomo Rizzolatti, beynin aleti bedeninin bir parçası olarak gördüğünü buldu.” Soluğunu yenilerken yüzüme kaçamak bir bakış fırlattı ve okumayı sürdürdü: “Daha önceki araştırmalarla bu etkinliklerin F5 olarak adlandırılan beyin bölgesi tarafından kontrol edildiği öğrenilmişti. El, açılıp bir nesneyi kavramaya hazırlandığında, F5 bölgesindeki nöronlar sinyal gönderiyor. Sinirbilimcilerine göre nöronlar el hareketlerini kontrol etmek için kodlanıyor. Rizoletti ve ekibi, ...beynin F5 bölgesindeki 113 nöronun ve F1 bölgesinin etkinleştiğini gördü. Oysa bu nöronların sadece elin hareketiyle harekete geçtiği biliniyordu. Bu da beynin aleti bedeninin bir parçası olarak gördüğünü açıklamakta.” Sonra çöktüğü yerden kalktı ve “İşte”, dedi; “nesne, el, iş ve düşünce arasında, enerji hatları boyunca doğan çevrimlemeler; elin insan beynini, beynin eli biçimlendirisi...” Çocuk gibi, ayaklarını sektirerek uzaklaştı.

Heyecanlanmıştım; aradığım büyü sözcük “iş” idiyse, yeni yolculuğumuz da bir iş yolculuğu olmalıydı. Leibniz’in *devinmeyen var olmaz* sözleri kafamda havalanıp da yeniden konacağı yeri ararken, “devinmek” sözcüğü bu tümceyi aldı, mikro-fiziğin *olmak* ve *devinmek* biçimindeki bireşimsel tekil kavramının, eşzamanlı özdeşliğinin kucacağına fırlattı. Ne gereği varsa, birden Rodin’in *Tanrının Eli* adlı yontusunu anımsadım: Tanrı kendi elini kayalardan yaratmıştı ve avucunda, kendisini bir taş parçasından yaratmakta bulunan bir insan eli vardı; bitmemiş bir yontu, süren bir eylem. Varoluşun kuşattığı atmosferde, kendisini yontu yontu taştan yaratmakta bulunan insanın yontusu. Hayat tanrının parmak uçlarından akitilerek yaratılmıyor, insanın parmak uçlarında bitişen devinimle kuruluyor, *dönüşürken oluyor*’du..

Ayağa kalkıp yürürken, uzaklardan gelen, o taşın taş çarparak kurduğu ritme ve çavlanın uğultusuna ışıqla katıldım, sonra suskunlaştım. Aklın yüceleşmesine de, insan soyunun muhteşem serüvenine de, insanın varoluş onuru adına çektiği ve gittikçe derinleşen acılarına da kutsanmış bir saygı ile bakıyordum. Bir yandan da, birliği dikişleyen büyü kadar, dikişleri kemirip söken, bizi bugün yalnızlaştıran ve çaresizlendiren bu derin kanyonları kimlerin kazdığını düşünüyordum. Birtakım demonlar da bulunmalıydı. Öyleyse yolculuklarımızda şiirin köklerinin yanı sıra başka şeylerin köklerine de rastlayabilecek miydik?.. Peki, şiirin kendi sularından havalanarak kırlangıç üslubundaki devinimlere geçişi, yırtılan bir gökyüzünü dikişlemek telaşı mıydı? Tam o sıra yanı başımda bir sıcaklık, bir nefes, bir ses duydum:

“Ne düşündüğünü, neyi aradığını biliyorum; çünkü deminden beri yüksek sesle, kendi kendine konuşuyorsun.” Yanı başımdaki, yolculuk ekibimizden, koyu ve uzun saçlı, başkaldıran edasını tenine işlemiş ve kendine yakıştırmış bir kadındı. Yakınımdaki ilk ağacın altına çöktüm, o da gelip oturdu. Sustum. Sabah sabah terleyen şakaklarımı ve gerili yüz kaslarımı görmüş olmalı; o da sustu. Doğa, devinimini sürdürdü. Sessizliğimiz uzadı. Kadınların, suskunluğundan hep yakındıklarını anımsadım, konuşmayı denedim: “Dün gece yabancılar bize ne kadar iyi davrandılar; ne tedirgin ettiler, ne de tedirgin oldular. Fark ettin mi?”

Birden kaşları çatıldı: “Nasıl bir soru bu?! ‘Fark ettin mi?’.. Bir geceyi.., bize kucakımı açan bir yeryüzü ile göğsüne alan gökyüzünü, ‘fark ettin mi?’ dediklerin dahil, hep birlikte yaşadık ve paylaştığımızı bile düşünmeden paylaştık. Şimdi anlıyorum ki sen bocalamışsın; ama *onlar* seninle neyi ve neden paylaşmasınlar ki? Hepsini hepsi,

ÇİÇEKLERİMİ ÖLDÜRDÜN

yaşlılar acı çeker, bir karış toprakta
az pencereyi yalnızlıklar bulur kendine
yaşlılar, beyaz yağmurluğuyla
kuzgun tüyünü bekler, namlunun ucunda

beş uçtan varmıştır, karduklar memleketine
yüzünün süsü kimseye benzemez
genç odaları açar evin içine
mürekkebi yazar mı, suları sızar mı?
kırılan dişini yanıktan dolayı sorar
yaşlılar bir tatil bavuludur
berber makasıyla kesilir korsan saçları

dut ağacının dibinde bir kara komedi
sahneler oyunu: 'çiçeklerimi öldürdün'
üç perde eklemiştir; çocukluk, gençken ve ötesi
hepsi bir masal işte! yaşadığı titreklilikler
size sarılınca parlak ay
alev topu düşünce: kalemi tutukluk yapmış
kayısı kamışlarını kesen gürültü
sarılmış toz bulutlarına istemeden
kucağında ölüm var bir türlü
suskularla konuşur üstünüze

yaşlılar yük olmalı, pusuya düşmeden önce
ibre atalarının mezarını gösteriyor
dosta bıraktığı dış izlerinde

GÜZ İÇİN PRELÜDLER V

taşı vınlatan yel güzü gösteriyor
denize yürüyen böcek göçük
ilgin yaprağı gibi titriyor

süregiden küçük mutluluklardır
yönünü yitiren yelin alımı çalımını
otun çıplaklığında deviniyor

toprağa yakın duruyor kuş
ağzında bir ot
şimşek renginde

GÜZ İÇİN PRELÜDLER VI

görüp göreceğin hiçliğinin otu
tan vakti uyanıyor
kendini göstermek için güneş

taşın içinden geçiyor yerküre
taşın içinden rüzgâr
başiboş yıldızlar

görüp göreceğin göksel boşlukta
her birinin gözüpek yalnızlığı

gölgeler uzadıkça yan yana
geliyor ot ile tırpan

acı her yerde her zaman

'yıldızların ve taşların kardeş olduğu' gerçeği kadar, birbirimizle kardeşтик. Bir düşün, kurduğun tümcedeki bütün sözcükler ayrımlarla konuşup, korku ve buyurganlık taşıyor. Tümü, içinde bulunduğumuz şu andan binlerce ve binlerce yıl sonrasına ait ve tümü kirlenmiş."

Sıkıştığım köşeden kurtulabilmek için konu değiştirip, "Şey..", dedim. "Parmağını arasına koyduğun o kitap da ne?" Sözü başka yere taşımak isteğime direnmedi ve "Kitaptan bir yeri okuman için gelmiştim zaten", diye yanıtladı.

Kafam hâlâ onun eleştirilerindeydi; kendimi sorgulamak ile, kendimi savunmak arasında kaldığımı hissediyordum; "Sen oku..", dedim. "Bu satırlar" dedi, "Colombus'un Amerika kıyılarında, Kraliçesi için tuttuğu notlarından." Ve okudu:

"(Kızıldehşeler) Son derece sade, dürüst ve eli açık insanlar. Herhangi birinden sahip olduğu herhangi bir şey istenince hemen veriyorlar. Kötülüğün ne olduğunu hiç bilmiyorlar, çalışmıyorlar, öldürmüyorlar. Komşularını, kendileri kadar çok seviyorlar. Dünyada onlar kadar tatlı dilli insanlar yoktur. Her zaman gülüyorlar. *Elli adamla bu*

halkın hepsini boyunduruk altına alabilir ve onlara her istediğimizi yaptırabiliriz. (abç -İMB)" "Ah", dedim..

"İşte.., işte aradığım demonlardan birisi tam da bu sözcüklerin arasında gizleniyor!" "Arkadaşlara duyuralım; toparlanıyor ve yola çıkıyoruz." Gülümsedi, "Bir şaman yolculuğu değil bu umarım", diye takıldı.

Yanıt yerine, "Haklısın", dedim. "Dün geceden ve bu sabahımızdan, bir dizi şiir çıkar; ama okuduğun şu satırlardan ancak egemenlik, sömürü, acı ve kan vaadi fişkiriyor."

Kaynakça

Celâl Soycan, "Bir 'Sorun Olarak' Şiir", *Karayazı*, S. 1, Adana 2008.

Cumhuriyet Bilim ve Teknik, 09.01.2009.

İsmail Mert Başat, *İtiraz Yazıları*, Telos Yayınları, İstanbul, 2002.

Karl Marx, *Ekonomi Politikin Eleştirisine Katkı*, Çev. Sevim Belli, Sol Yayınları, Ankara 1970.

Sibel Özbudun, *Kültür Hâlleri*, Ütopya Yayınları, Ankara, 2003.

HAYATI ŞİİRLEŞTİREN KİTAPLAR, 6

Ramis DARA

Arkadaşlar, durum vahim; amatör yayınevlerinin çıkardığı şiir kitapları Türkçeyi geliştirmek yerine onu bozmaya katkı sağlar hale geliyorlar! (Kitabını kendi yayımlayanları kendilerine havale edelim hadi!)

Ciddi ciddi öneriyorum: Kitap yayımlama yasağı getirilemeyeceğine göre, amatör yayınevlerine, bunların yayım yönetmenlerine, editörlerine, işlerin yapıldığı mekânda yayım kılavuzu (isterseniz imlâ kılavuzu deyin) bulundurma ve kitaplarda buradaki kurallara uyma zorunluluğu getirilmelidir. (Eczanelerde kısaca ilaç rehberi denebilecek kodeks ya da farmakope bulundurma zorunluluğu vardır!)

Şu anda elimde yetenekli bir şairin ilginç, güzel bir kitabı var. Heyecanla bundan söz edecekken, neyden söz etmeye başladığımı görüyorsunuz!

Bana, iyi de Türkçede kaç kılavuz var, hiçbiri diğerini tutmuyor, diyenler olabilir, haklılıkla. Ama ben de diyorum ki, iyi de bunların hiçbirinde (ister “yazım”, ister “imlâ” yazanlarda) “uzun, uzun”, “tek, tek”, “usul, usul”, “gögüs, göğse”, “ağır, aksak” gibi garabet virgüllü, bir ikileme kullanımına cevaz verilmez ki! İyi de bunların hiçbirinde “koko kola” ya da “kokokola” yazım önerisi yoktur ki. İster “koka kola” yazın, isterseniz markaya saygı diye “Coca-cola” ya da bunları birleştirerek yazın; ama “koka” yerine “koko” yazdınız mı, Kola çalılarında (*Cola acuminata* Schott & Endl. ve *Cola nitida* [Vent.] Schott & Endl.) Hindistancevizi ağacına (*Cocos nucifera* L.) geçmiş olursunuz! Yine hiçbir yazım ya da imlâ kılavuzunda hikâye, tezgâh, mekân, karargâh, rüzgâr, evlenmemiş, ailesiz anlamınaysa), âşik (ayak-bacak kemiği değilse, yapı çatılarında kullanılan mertek değilse; bildiğimiz aşk sözcüğüyle ilişkiliyse) gibi sözcüklerin şapka işareti (düzeltme imi) olmadan kullanılması önerilmez ki. Ömer Asım Aksoy’un hazırladıklarında (benim seçimlerim bunlar) plan, ilan, hilal, lale... gibi sözcükler şapkasızdır; ama yukarıdaki ve benzeri sözcüklerin yukarıdaki gibi (şapka!) yazılması için de yıllardır paralanıp durur bu kılavuzlar!!!

Şair ve yazarlara az da olsa, sözcük, noktalama hatası yapma hakkı tanınsa bile, bu kitapları yayına hazırlayan yayınevlerinin, editörlerin, yayım yönetmenlerinin, bu yanlışlara dokunmama (çok doruk, çok kendine özgü, ilgili camia içinde gerçekten temayüz etmiş, kendisi bir anlamda zaten ayrı bir dil olmuş şair ve yazarlar hariç!) ya da bizzat yanlış yapma hakları olmamalıdır!

Konuyu şimdilik bu kadarla kapatıp, *Bir Papatyanın Büyüme Zamanı* ile *Üçüncü Yolculuk*’un şairi Mustafa Eroğlu’nun (1957) şairlik hakkından daha çok çalmış olmalıyım. Ama bu iki kitabı, Artshop ya da Etki yayınları yerine profesyonel bir yayımevi basmış olsaydı ya da söz konusu yayınevlerinin görevlileri dil hassasiyeti ve tabii önce bilgisi olan kişiler olsalardı, şüphesiz yukarıdaki sözlere gerek kalmayacaktı.

Mustafa Eroğlu’nun özellikle son kitabı, *Bir Papatyanın Büyüme Zamanı*, epey başarılı bence! Türkçe şiire bir tazelenme duygusu getirmekte olduğu bile söylenebilir. 2008’in de en iyi şiir kitaplarından biriydi bence bu, yumuşak politik ve toplumsal eleştirisiyle.

Eleştirilerim: I. tekil şiir kişisi kendisini daha az kahraman olarak görse, haklı çıkan hep kendisi olmasa ve sigarasını reklam gibi içmese!

Bir de tik: “olsun için”, “olsundu içindi”, “dolsundu için”, “olmasın için”, “dökülmesin için”, “rast gelmesin di için”, “etmeseymişim için”, “gezindirseydik için”, “kokmasındı için”, “öldürsün için”, “süs yapardık için”, “çıkarsındı için” tarzı kullanımlar. Bu tarz, kitap boyunca, diyelim beş, bir şiirde özel vurgu için üç-dört kez iyidir, bir renk, çeşni olarak algılanır, ama 10-15 kez olunca ister istemez insanı baymaya başlıyor.

Röveşata gollerin güzelliği çok arada bir gelmesindendir; böyle atılmayan goller gol sayılmazdı, futbolcular sahaya kaskla

çıkmaq zorunda kalabilir, seyirciler de belki bir süre sonra kafayla, voleyle atılan ya da sıradan golleri de özlemeye başladır.

Bu biçimsel tike ve minik içerik eleştirime rağmen, kitabı tuttuğumu yinelemek; Haydar Ergülen’e böyle bir şaire daha önce dikkat çekip ona destek verdiği, Hüseyin Peker’e kitabı bana yolladığı, Mustafa Eroğlu’ya da daha iyi ve güzel şiirler yazacağı için teşekkür ediyorum.

Künye: Mustafa Eroğlu, *Bir Papatyanın Büyüme Zamanı*, Artshop Yayıncılık, İstanbul, 2008. (56 s.)

*

Aklının bir yanıyla İstanbullu olsa da, Safranbolu’da yaşayan **Hüseyin Avni Cinozoğlu** (1955) elbette yetenekli bir şair; ama biraz ince eleyip sık dokumayan, niceliği de önemseyen, işçilikten kaçınan bir yapısı var. Hoş şiirlerle sıradanların, özgün kesitlerle alışılmışların yan yana ve iç içe yer aldığı şiirler ve şiir kitaplarını birlikte yayımlıyor. Biri “seçme”, toplam 18 şiir kitabı var.

Aynı özellikleri son kitabı *Sınır Ötesi*’nde de görüyoruz.

Bu arada ilk ana bölümü adsızken, ikinci bölümüne *Minör Çalışmalar* adı verilen kitabın bekletilip, dolgunlaşp olgunlaşınca yayımlanmasının gündeme getirilmesi haksızlık sayılmamalı. Bence asıl haksızlığı, şair bu tutumuyla, önce kendisine, sona kitabına ve okura yapmış oluyor.

“Marmaris Bodrum Vatan İse ‘Vatan Sağolmasın!’” gibi bir şiir başlığına bayılanlar çıkabilir; ama yaşanan hayat karşısındaki isyanımızdan günde bir milyar kez dünyanın dışına da çıksak, yazarken, şiir yazarken de, biraz ağır olmak gerekir diyorum ben.

İçinde Aziz Kardeşim Melih Elal’ın anısına adanmış bir şiir de bulunduğu için benim açımdan özel bir değeri de olması gereken bir kitap bu.

Künye: Hüseyin Avni Cinozoğlu, *Sınır Ötesi*, Hayal Yayınları, Ankara, 2008. (64 s.)

*

Trabzon, bilinir ki, çok çeşitli açılardan şanslı ve değerli şehirlerimizden biridir. Bu şanslarından biri de **Yaşar Bedri**’nin (1956), dünyayla, doğayla, kültür tarihiyle sıkı bağlar kurarak, burada yaşıyor, şiirlerini burada yazıyor, diğer sanat ve zanaatlarını burada icra ediyor oluşudur.

Şairin son kitabı *Tenha*’da, hoş dizeler, ikilikler, bölümler ve şiirler var. Ama tekrarlardan kaçınılarak ya da bazı şiirler elenerek daha derli toplu ve rafine bir kitap ortaya çıkarılabildiği gibi geliyor insana. Şairin bu taşkın, kabına sığmaz hali, onun görsel sanat ve zanaatlarla da uğraşmasından kaynaklanıyor belki de.

Ancak *Tenha*, bu biraz kalabalık haliyle de hoş, ilginç, iyi bir kitap. En azından farklı bir renk. Bizi betondan çekip alıp “alıcına, ahlata, taflanına, tozuna dumanına” götürüyor dağların.

Künye: Yaşar Bedri, *Tenha*, Mor Taka Kitaplığı, Trabzon, Mart 2008. (128 s.)

*

Memleketi Karadeniz’le İstanbul arasında seyreden bir başka şair de **İrfan Yıldız** (1967), *Şapkasız İstanbul Destanı*’yla vedalaştığı İstanbul’dan sonra artık iyice yerleştiği memleketi Ünye’de, beşinci şiir kitabı *Kır Kıyısında Erkete Aclar*’ı yayımladı. Genel olarak varlık-yokluk, anlam-boşluk, hayat-ölüm, dün-bugün, aşk-özlem izlekli şiirler; dağ-deniz, yeryüzü-gökyüzü, rüzgâr-kar, gül-papatya motifli imgelerle görünürlük, hissedilirlik değeri kazanmış bir bakıma. Örnek olarak “ilkyaza duruşan tomurcuklar”, “sevinç pıtırıcıları”, “döngelleri tatlandırın kadın”, “kırlmış taflan dalı denizin” gibi imgelerin geri planında Karadeniz kıyılarının özellikleri gizlidir:

Döngel (Muşmula, Beşbüyük, *Mespilus germanica* L.) ile Taflanın (Karayemiş, Lazkirazı, Lazüzümü, *Laurocerasus officinalis* Roem.), meyveleri yenen bu ağaççıkların dünyadaki gen merkezlerinin başında Karadeniz kıyılarımız gelir.

Rimbaud’nun Sarhoş Gemi şiirini denizi görmeden yazdığı söylenir; Hilmi Yavuz da belki Taflan şiirini taflanı görmeden, tanımadan, tatmadan, sözcüğün sesine kapılarak yazmıştır; ama şiirin ille de görülmeyenler üzerine yazılma zorunluluğu yoktur; bunlar daha çok istisnai örneklerdir.

Şiir âlemimizin istisnai mahviyet (alçakgönüllülük) örnekleri olarak da, burada isterseniz, İrfan Yıldız’ın bu kitabının ön ve son şiirlerini okuyup bir süre şöyle bir düşünelim...

Şüphesiz ortalarda da güzel şiirler var. Hatta daha da güzel. Sessiz Sevgi, Durmuş Bir Saat İçin İçlenme, K'Üllenme, Kanatsız Kuş Ağdı, Bir Akşam Dizesi Olsam gibi.

Künye: İrfan Yıldız, *Kır Kıyısında Erkete Açılar*, Uzaktan Dizeler, Ünye-Ordu, Aralık 2007. (64 s.)

*

Aslı Serin'in (1977) ilk şiir kitabı *Bu Benim. Zip*, gündelik yaşam içindeki ikili ilişkileri, kentli bir genç hanımın gözünden, biraz alaycı bir söyleyiş, belki biraz Cansever şiirinden gelen bilinç akışı tekniğiyle yansıtan, 2000'ler sonrasında ortaya çıkan kimi şairlerin görsel, deneysel yanlarıyla destekli şiirlerinden oluşuyor.

Kitaptan bir şah dize seçeyim hemen: "eriklere erik denmemeli tatlanınca" (s.13)

Hayatta herkeslerin gözleri önünde, biraz damağında, durup da ortaya getirilip, harflerle yaşantımıza raptedilmesi için dikkatli bir şair gözüne ihtiyaç duymuş bir gerçeklik bu günlere değin. Türkçede erik denince, genelde, "caneriği" diye adlandırılan ve şüphesiz çok farklı türü, alttürü, melezi bulunan, ekşiliğinin farklı yoğunluğuyla çok sevilip kütür kütür yenen ham meyve anlaşılır. Olgunlaşmış eriklerse; kayıtsız, şeftaliye, armuda, hatta kavuna, daha başka meyvelere göz kırpan çok farklı tatlı lezzetler sunar ve aslında eriklerin bu hali için değil sadece, belki de bunların her biri için ayrı adlar gerekir, bana sorarsanız.

Dört sözcüklük bir dizeyle böyle yarı hazır-yarı gizli bir duyarlığı Türkçenin gözüne sokmak hoş, tabii ki.

Aynı şiirden iki dize daha alıntılıyıp bu kez biraz eleştireceğim:

"37 ekran TV aldım ve ADSL'e yazıldım / (Enis Batur yazınca böyle dize oluyor nasılsa)" (s. 13)

Burada yapacağım eleştiri, yaygın internet bağlantısının Türkçe olarak "A-De-Se-Le" (Adesele) şeklinde okunup buna gelecek ekin de "-e" yerine "-ye" olması gerektiği değil; Türkçecilik açısından bu da söylenebilir tabii; ama söyleyeceğim şey başka:

Enis Batur şiirinin gündelik hayat gözlemlerinde genelde hep varlık sorununa, geçicilik-kalıcılık durumuna, dünyada bulunuşun zorunlu tek güzellik oluşuna dolaylı bir gönderme söz konusudur; Aslı Serin'deyse böyle bir şey yok. Enis Batur bir fil yükü kitap yazdıktan sonraki yeni bir kitabına "*Neyin Nesisin Sen*" adını verirken, Serin daha ilk kitabına "*Bu Benim. Zip*" adını vermiştir.

"Zip" bilgisayar dilinde, verileri sıkıştırarak saklama yöntemi; buradan bakınca şair, kitabının özette kendisi olduğunu, kendisini bu kitap aracılığıyla sıkıştırıp nesneleştirerek geleceğe aktardığını, kalıcı kıldığını söylüyor bir bakıma. Roman için düşünülemez bu durum, lirik şiir için elbette düşünülebilir bir şey; ama yine de bir ilk kitap için biraz fazla iddialı değil midir?

Böyle bir konuyu gündeme getirmemin, haddinin ötesinde bir eleştiri olarak algılanmasını da istemem beri yandan:

Aslı Serin'in kitabını genel olarak başarılı buluyor, bundan sonraki kitaplarını şimdiden merak ediyorum.

Künye: Aslı Serin, *Bu Benim. Zip*, Pan Yayıncılık, İstanbul, 2007. (64 s.)

*

Adil İzci'nin (1954) dördüncü şiir kitabı *Aşk İmiş*'inde, doğa ve dünya aşkı eşliğinde, özgürlük içinde başlayıp gelişen ve insani aşka dönüşür gibi olup sonra tavsayan, yeniden doğa aşkına dönüşerek, hatta doğalaşarak ebedileşen bir sevgi dünyası yansıtılıyor. Doğa sözcüğünün kökeninin *doğmak* olduğu usulca anımsatılarak.

Doğa biraz çocukluk anlarından, biraz yeni gözlemlerden, biraz okunan kitaplardan hareketle yakalanıp şiirleştiriliyor.

Adı Fuzuli'den geldiği için kitap da Divan Edebiyatına atfen serbest ikiliklerle yazılmış 40 parçalık Romen rakamı, başlıksız, birbirini bütünleyen şiirlerden oluşuyor. Parçaların tamamı beşer ikilik, yani onar dize.

Ancak bu biçimsel sınırlanmışlık görüntüsü, herhangi bir yapaylığa ya da zorlanmaya yol açmıyor, kitap sonrasında zihninizde koz helvası hafifliğinde uçkun bir lezzet kalıyor.

Adil İzci'nin şiiri, günümüz genç kuşağının uzak düştüğüne üzüldüğüm şair ve has denemecilerin soyundan gelen bir dokuyla örülür. Bugünün şiiri içindeki farklılığı bu.

Künye: Adil İzci, *Aşk İmiş*, YKY, İstanbul 2009. (50 s.)

HIRKA

Kolumda eski bir hırka yaşımca
Annem örmüş beni arık görünce
Uçurum tutmuş şimdi yenleri sakal yerine
Aldığımda sırtıma soğuk düş günleri
Yünün fısıltısı değil duyduğum
Uçurumun kış zenginliği

Amma da kalabalık hırkanın içi
Hayaletler azılı hortlaklar
Ben dünyaya karşı savaşıp dururken
Nişanlayıp taşıyı
Musa sanıyor beni hırkam
Belaya sokuyor başımı

Derken benim arslan duruşum derken tükenmez cesaretim
Barikatlar çatışmalar hapishaneler
Sonra tanklar sonra polisler gardiyanlar
Sanki bir çarkı tersine çevirme işi
Ve muzaffer bir komutanın askerler arasından kibirle
[süzülüştü]

Şimdi yokuş yukarı usul adımlarla
Tutunup bir aşkın gölgeğine
Tekerleği kırık bir araba gibi
Taşdığıma inanıyorum ölümsüzlüğü

Musa ÖZ

BULUTLARI VE KUŞLARI

Gökyüzüne karşıyım, sonunda anladım bunu
Bulutları ve kuşları söylüyorum

Omuzları geniştir şairlerin, dizeleri sarkıktır

Göğüsleriyle yürüyor sokağın en alımlı kızı

Çok eski bir göğü elliyorum, tozları uçuşuyor
Bacanın içinde uğulduyor rüzgâr

Bir hançer gibi kara saplanıyor şubat

İçtenlikle karşıyorum bir günü ve güneşi
Hafifçe sıyrılıp uzaklaşıyorum kendimden

Ama alışıyorum yavaş yavaş yeryüzüne

Bileziklerini dökünüyor bir kadın, göğüslerini dökünüyor
İçim ürperiyor ilk kez görmüş gibi denizi

Islak mı dünya bu sabah, ay kokuyor

Çocuk yaşta âşık oldum bir deli gökyüzüne
Soluğumdaki çiy ondandır

Kuşların karnı zarif ki incitmiyor eşleri

Telefon tellerine ezan sesleri bulaşıyor

Yayılmış da tarlanın kıyısına terliyor o mendil
Doğrulup yürüyor patika

Bir harf devrimi gibi kokuyor entarin

EMEKLİLİK GÜNLÜĞÜ -2-

Sina AKYOL

Aşağıdaki şenlikli hem hüznühazin satırlar, farklı tarihlerde yazılıp gönderilmiş Hulki Aktunç mektuplarından alınmıştır:

“Mektubu neşveler getiren, gözü handeler yollayan birader-i ş’irim.

Ve dermendim ve mırabendim ve körfez derelerine derbendim ve güzelduyuperverim.

Bizler azız ama varız efendim.

Fenn-i ş’ir üzere berdarız efendim.

Lisan-ı hâfî bize teslim olup, kelamı sahife be sahife dıfk ettiririz efendim.

Meger ölüm meleği cân-ı sefilimizi ahzeyleye! Ana dahi bir velvele, bir gulgule bahş ideriz efendim.” (29 Ağustos 1989 tarihli mektuptan)

“Hayta otu derdest olunup temâşâından gönül müheyyâ olmuşdur. Asl u esâsı şudur kim mahlukatın lif ü elyaf şeklini hâvi nebât için kadim nebâtat ilmi hayt lâfzını istimâl eyler. Lisanı Arabîde ‘tel, lif, iplik’ mânisindedir. Ol nebât dahi rûzigâr şitâb itdükde nâriniiyetinden sağa sola sallanup ve dahi kopup biçâre ve serserî uçuşup dolaşup ana lisânı avam üzere hayta otu denip bî şekk ü şüphe galattır. Lâkin ismiyle müsemma çapkin nebâtür vesselam.

Zemânı evailde ol nebât fasîlesinden yek diygeri olan çapraz otunu tedkik etmiş idim. An-ıştikâk, ol nebât dahi şekl-i hayt olup, yel vurdukda sağa sola mübalâğa fevârân ider; çep ü rast lisânı Acem üzere ‘sağ vü sol’ beyânıdır. Bu çapraz otu dahi galattır.

Birader-i can berâberim zâtınızın tasvir eylediği gibi, beher nebât ferâhlik, könle neşve, zihne küşâyışdır. Eđerçi böyle ola, ol nebât-ı müzeyyeni hayat otu deyu tesmiye itmek dahi câizdir.

Benim kalemi çalâk refikim,

Bu mebhâis bin bir mektûb tahrîr eylense encâmı da müneccîmi de olmazdır. Meğer senin ‘Halkın Hoş Kitâbı’ eş’ârın neşr idile. Meğer kârî ve dahi münekkîyd andan meal istihrâc ide. Hayf üzere hayf ki, nevmîd bir halet i ruhiyye içre gark olmuşumdur.” (11 Ocak 1990 tarihli mektuptan) (1)

“Ben? Bir yandan ev taşımakla, bir yandan bahar ile meşbu. Bu yönden lodosnan, öte yönden kuzu poyraznan küllen işba etvarında gezinmedeyim. Erik, elma, badem, ayva, şeftali çiçeklerini ayırteylemede, kitaplar (ve elbette ketihî ve kütübihî) derlemedeyim.

Aman! Aman ve el aman! Sahife deryasına gömülüp, tozla gübüre bürünüp “Arabın İntakamı” gibi zuhur etmedeyim.

Arz edeyim ki deva da bulmam.

Garibim hiç sefa bulmam.” (4 Nisan 1990 tarihli mektuptan)

Turgut Çeviker’in (kendisi rahmetli Celal Ertem’le birlikte ilk kitabının yayıncısı olur) “Posta Kutusu” dergisinin yayın yönetmenliğini yaptığı dönemdi. ‘Mektup edebiyatı’nın bence zirvelerinde yer alan Aktunç mektuplarının “Posta Kutusu” gibi olağanüstü kıymetli bir dergiye pek de yakışacağını düşünmüş; Hulki’ye telefon etmiş, ne yapmak istediğini anlatmış ve iznini istemişim. “Mektup gönderildiği kişiye aittir, dilediğini yapabilirsin” demişti Hulki.

Turgut’u aradığımı, derdimi anlattığımı hatırlıyorum.

İzleyen günlerde üç-dört Aktunç mektubundan bölümler seçmiş, seçtiğim bölümleri taramış, mektupların kıymetli dilinden söz eden bir de yazı yazmış ve göndermişim Çeviker’e.

Derken o meş’um haber geldi: Çok ağır durumdaydı Hulki; çekip gitmek üzereydi. Doktorlar uğraşıyorlardı, ama umutsuzdu durum. Eşi Semra Aktunç da doğruladı bunu, hatta İhsan Oktay Anar’ı arayıp kendisini haberdar etmemi istedi. Uzun sözün kısası, sanki dostlarını Hulki’nin gidişine hazırlıyordu Semra. “Bilin de dellemeyin duyunca” diyordu sanki. Bu ‘atmosfer’ içinde, başka n’apsaydım, iyiden iyiyen inanmışım Hulki’nin yolculuğuna.

Hemen Çeviker’i aradım; “Adam gitmek üzere, göklerdeki Rabbim korusun onu, ama olur a.. korumaz.. gider.. üç gün sonra dergi çıkar.. ‘Ammma da aceleci davranmış Sina hem Turgut’ diye başlarlar, sakın yayımlama, dilerim iyileşir Hulki, keyfi yerine gelir, dergin de ömrünü sürdürürse, işte bütün bunlar eksiksiz olursa, mektupların da yazının da keyfini birlikte çıkarırız” dedim.

Şükür ki iyileşti Hulki. Gelin görün ki, bendeniz gamlı baykuşun endişesi doğru çıktı, kapandı “Posta Kutusu”; gerek Hulki’nin mektupları, gerekse benim yazı güme gitmiş oldu.

Kısa süre öncesiydi; İstanbul-Tüyap’taydım. İlhan Berk üstüne konuşacaktık. Konuşmacılardan biri de Hulki Aktunç’tu. Rahatsız olduğu için katılamayacağını bildirip hazırladığı metni göndermiş oturma yöneticisine. Merak ettim, aradım ertesi günü, evinde ziyaret ettim, iyileşiyordu. Dedim ki: “Aynen böyle olmuştu; senin yüzünden yayımlanamadı o mektuplarla benim yazı, ama yazacağım bir gün bunu, haberin olsun.”

Gülmeye başladı, “Yaz” dedi, “hayli matrak bir öyküymüş, mutlaka yaz.” Böyle deyip yayınevinden taze gelmiş “Yoldaşım Kırk Yıl”ı imzaladı.

Kitabın 199-200. sayfalarından bir alıntı: Diyor ki Hulki Aktunç, “Chronicle dergisi benim ölüm haberimi yayınladı. Ben de kahkahalarla güldüm. Bu haberi Füzuran görmüş, telaşa kapılıp Doğan Hızlan’ı aramış, ‘Hulki Aktunç ölüyor, hiçbiriniz bir şey yapmıyorsunuz. Allah kahretsin,’ diye sivanmaya başlamış. Doğan Hızlan da, ‘Hulki’nin öldüğü falan yok, daha dün beraberdim,’ demiş. Bu herifler bir yerde yanılmış, böyle bir haber yapmış. Bilmiyorum, kendi ölüm haberini kaç kişi okumuştur. Haberın başlığını da Kapanan Parantezler koymuşlar.”

“Hayata Dair İlk İzlenimler”, “Öğretmenlerim, Hocalarım”, “Erzincan Askeri Lisesi”, “Edebiyat Çevresi ve Kemal Tahir ile Tanışma”, “Politika, Reklam vd”, “68’li yıllar ve Öğrenci Hareketleri”, “Edebiyat Dili ve Romanlar”, “Sinema ve Edebiyat Çevresi”, “Ölüm İlanından Sonraki Hayat” başlıklı bölümlerden oluşan kitap, “Hulki Aktunç’la Kırk Yıl” girişiyile başlıyor, “Sonsöz Niyetine” çıkışıyla bir çırpıda bitiveriyor. (Halbuki fotoğraflar ve dizin hariç, 206 sayfa.)

İnsana, “60 yıllık hayata meğer ne çok şey sığdırılabiliyormuş, keşke 60 yaşına gelen herkes böyle ‘zengin’ yaşayabilseydi” dedirten bir kitap, “Yoldaşım 40 Yıl”. (Alt başlığı: “Edebiyatta 40. Yılında Hulki Aktunç”) Söyleşi: Rıza Kıracı. Say Yayınları, 2008, İstanbul.

Cemal Süreya’yı da katalım mı bu yazıya?..

“Şimdi saat 11.30. Birazdan kalkıp Cemal’in cenazesine gideceğim. Mektubumu dönüştürürüm. Eyvallah.” (11 Ocak 1990 tarihli mektuptan)

(...)

“Gün: 12 ocak. Perişanlık. Oğlum Uluğ’un dediğine göre, ‘babamın ölümüne bile böyle ağlamamışım.’”

KASVET

*“Ben beni bilmem neyim
Söyleyen kim söyleten kim
Söyle aşk nedir?”**

Sıradanlıklar bana bilginin kılavuzu oldu
baktığım ayna yüzümde değiştirirken bedenini.

Başımda ebabiller uğulduyor, sen
karşımda ilmikler atıyorsun, bacakların uzun ve
akşama zamanları yayılıyor,
boşluğun ahenginde zaman
dalgalı saçlarına akıyor
yüzün ve ben
gözlerinde bir yer arıyorum soyunmak için
günbatımı giysilerimi,
bunun gerçek olmadığını düşün

tenini ebabiller kuşatmış / bağırn çılglık çılgına/
söz tökezlemeden yayılıyor masadan/
tanıdığım öptüğüm kokladığım toprağımsın/
bağbozumunu beklerken salkımların, yine de
diri, koruk ve arsız büyütüyor düşlerimi / derinliğin kabil
kuyusu/
ah zamanı kendine kehribar gömlek olan
bunun gerçek olmadığını düşün...

keskin ve şımarık bıçakla dilimlenmiş
bir dilim havuç alıyorsun masada kalan limon suyundan
dudaklarından ıslak bir bulut geçiyor
sessiz, hafif
duyumsatmadan senden bana kalanı, oysa
“bütün sarhoşluğum bu içkiden değil”
bunun gerçek olduğunu düşün...

Soyduğum günbatımı giysilerimden uzak
giyiniyorum kıllarından gömleği,
siyah
ıslak,
iki kısrağın arasında öyle
ellerimden savruluyor dizginlerin...

*Şair Semi

(...)
“Cemal’i gömemem ben, kimse gömemez, hepimiz
uğraşalım gömemeyiz.”

(...)
“Ve hayta otu nehr-i bî amâna ta’ir olucak ummâna vâsl
ider ve ummânda dahi mâhî-vuslat olur ve deryâ içre deryâyı
bilür ve hüsn-i cemâli seyr eyler ve yosundurür.”

(...)
“Nebat bitecek üstünde Cemal’in. Hepsinin adı
Cemalçiçek olsun. Biz, yazdıklarımızla sulayalım onu. Bitmez
yıllar derlenecek olsun. Çapraz çapraz derilecek olsun. Düşten
düş, gerçekten taş erilecek olsun. Amin.

Olsun sevgili Sina kardeş,
Hulki”

ÇAKILKEYİF

Tepilmez uykularda, uçsuz yan gelmelerde
Can etine dolanmış ağır telle dikenli
Geçit vermez çalılar üretti ham düşçüler

Ele gelir ne varsa ele verildi önce
Kan toprakta soluyan dik başlı ince yeşil
Güne şavkla kışkırmış doru perçem satıldı

Şimdi kurşunağır sürüdüğü çıkından
Gürbitek sancısında susturulmuş ovanın
Avcunun katranıyla hâlâ kan dileniyor

Osman NAMDAR

SUNAK

Durdum bir çalı gibi göğün altında
saltanatını süren bozkırın salıncağımda
kurbağa sesiydi çın karanlıkta
yaşamak bildiğim bu yanılsama,

uzakta... taaa uzakta. evler gördüm
bir yanmış bir sönmüş ışıkları
ne çok gülümseme yanan ışıkta
ne çok keder. hepsi yokluk gibi kısa
uzun sonsuzluk kadar ama.

yol aldım iki koca yüzyılda
ne çok karanlıkmiş aydınlıkta
yakın sandığım çok irakmiş
kendime vardı gittiğim yol çıka çıka.

anladım:
yıkık bir köprüden geçmekmiş aşk
kendini sınıamak bulanık bir suda
öyleyse dedim, ha ölmezotu, ha baldıran
insanın sunağı içinde olduktan sonra.

(1) *Kapkara bağran sözcükler üstünedir. Günümüzde
şöyle ediliyor: Bazı sözcükler -duyulan bir lüzum var ise tabii
ki- ‘fare’ katkısıyla ‘seçiliyor’, sonra üstlerde bir yerde bas bas
bağran ‘K’ya ‘tklanıyor’, böylece koyulaştırılıyor o sözcükler;
işte tıpkı böyle ediliyor günümüzde.*

*İşbu yazıda görmüş olduğumuz kara sözcüklere gelince:
Onlar, yazıldıkları tarihte, bir başka yöntemle anlatmışlardı
kopkoyu dertlerini: Şöyle ki, o sözcükler, daktiloda, tabii ki
soldan sağa doğru yazılmışlardı. Fekat, kaç harf idiyseler, işte
o kadar harf kadar, bu kez sağdan sola, teker teker geri
dönmüştü onları yazan. Büyük harf tuşunu basılı tutmuş, alt
çizgi tuşuna vurmaya başlamıştı. Soldan sağa, ha bire
vuruyor, böylece ilgili sözcüğün nihayetine geliyordu. Birâder-
i can berâberim Hulki Aktunç, 1990 yılında yazmış olduğu
mektubunda işbu teknolojiyi kullanmıştı.*

Cihan OĞUZ

Bir Adım Önde Gidenler

. “Ölüm”, şairlerin vazgeçilmez izleği. İsteddiği kadar uzak ve mesafeli durmaya çalışsın, onsuz edemiyor. Hoş, şairdeki inanç sorunsalı ile ölümün vardığı nokta arasındaki çelişki zaten başlı başına bir izlek ya, neyse. Buradaki *neyse* imlemesi, sorunu geçiştirmekten ziyade -çünkü ölümü ne kadar geçiştirmeye çalışırsak çalışalım, onun bizi geçiştirmeye hiç niyeti yok- bir tür *tevekkül* noktası. Cidden de *nokta*; çünkü ölümden sonraki cümlelerin nasıl başlayacağını henüz hiçbirimiz bilmiyoruz.

Beni bu çağrışımlara iki şairden dizeler götürdü. Mahmut Temizyürek, *Kitaplık* dergisinin 2009 Şubat sayısında yayımlanan “Ölçüseven” şiirinde, “*konfetilerle gelmede ölüm denen hoyrat*” diyor.

Bir süredir dünyanın en berbat hastalığıyla mücadele eden Ahmet Ada ise *Eliz Edebiyat* dergisindeki “Yaz İçin Prelüder V” adlı kısacık şiirinde, kısacık yaşamımıza değgin çağrışımları üşüştüren anne imgesiyle sesleniyor:

“mezarlarımızın yolu üzerinde dut bahçesi,
bir sıra kavak var

geldim işte anne,
göster ne olduğunu ölünce

(...)

geldim işte, kar buz bulut yağmur
benim hepsi
içimde meraklı çocuklar”

. Onur Behramoğlu, *Yasakmeyve* dergisinin Ocak-Şubat 2009 sayısında yayımlanan “Bizi Ayıran Nehirler” şiirine dinamit gibi giriyor:

“diyarbakır cezaevi mezbaha no: 5
bir varmış bir yokmuş en soğuk gezeğeni vatan
hikâyesini gece anlatır dengbeğ
ağlarsın etler dökülür yanaklarından
tükürükle toprakla onarırsın
darmadağın yüzünü
çünkü elin sert bir parıltı
ve durmaksızın ateeş
kötü sarılmış çigaralara

de lori de lori de lori
yurttaş annem yurtsuz annem yurt annem”

Aynı dergide Ece Ürkmez’in “Oyuncu” şiiri de ilginç: “*şiir miydi yoksulluğun im ece’si / yürümek de zamanla sokakların olurmuş*”. Ece Ürkmez’in aylar önce rastladığım “*Ferzan için*” adlı hoş şiirini de anmadan geçemeyeceğim:

“kupa ikizimin atlasında çocuk atmacalar
kuzey denizinden kurrayla çekilmiş
seni gören bir sokağım bile yok

direğini dibe çatmış çingene albatroslar
sular akmış üzerinden tamburi anıların
taşın hafızını gömüyoruz, nasılsa

akmasa da damlıyor şarap kupayla değil
seninle Ana-kara’ya dönüyor akşam
bir dikili taşım da yok beni sevdiğine dair...”

Mehmet Erte’nin yine *Yasakmeyve*’de yayımlanan “Bom” şiiri ise cidden de adı üzerinde, tam bir *bom*:

“işçi problemleri havuz problemleri gibi çözülürken ya
konuyu değiştireceksin
ya da taşaklarını elarabasıyla gezdiren adamların karşısına
dikileceksin,
bizimkiler neden böyle iki bacağın arasında eciş bücüş
diye fakat
asla üzülmeceksin, keder kaygı ile kavrulur, nevrotiksen
kendine bir at al,
at sevgisinin nelere kadir olduğunu bilemezsin, işte öyle
efendim,
lafı bir yere bağlayamam ben, ama dünyanın bütün
meydanlarında
bir sik gibi patlayabilirim, bir-ki-üç-dört, bom”

Emel Güz’ün aynı dergideki “Kalabalık Bitti Ben Kaldım Ölüyle” adlı şiiri, sitem dolu. Ama duyarlı ve iç acıtan imgeler hemen kalbinizi sarıveriyor:

“hiç gelmeyecek sandım sessizliğim
sandım ki ölüyle birlikte yaşayacağız
birlikte tutacağız yasını erkek denen bilmecenin”

Huylu Huyundan Vazgeçer mi?

. Gelelim şuaranın ödülünden sonraki bir başka *zaafına*. Son birkaç ayda peşpeşe önemli şairlerimizi yitirdik. Fazıl Hüsnü Dağlarca ve İlhan Berk’in ölümleri, Türk şiirinde çok önemli bir tarihsel *boşluğa* zemin hazırladı. Elbette o boşluk, kendi *özgün yapısıyla* orada bir boşluk gibi duracak. Ama aşılp geçilecek. Bu doğanın da, şiirin de kanunu. Dağlarca’nın yarattığı imgelem ile Berk’in açtığı delta, şiir haritasında artık kendi özgün yurduna kavuşmuş birer dizeler cumhuriyetidir.

Hâl böyleyken, yıllardır süregelen bir alışkanlıktan hâlâ kurtulabilmiş değiliz: Ne zaman ki önemli bir şairimiz ölür, sanki eşikte onun gidişini beklermişiz gibi hemen ardından bir şiir döşeniriz! Bu kadar kolay mı? Dağlarca için yazılan ve dergilerde yayımlanan şiirlerin haddi hesabı yok. İlhan Berk için de öyle. En son, Naime Ertaşın, *Yasakmeyve*’de, üstelik hem Dağlarca, hem İlhan Berk için birer şiir kaleme almış. Pes!

Sevgili Hüseyin Alemdar da aynı şekilde “Göğül Alfabe “Ses Bayrağı” ya da Dağlarca’ya Çiçekler” adlı -söylenmesi bile zor- bir şiir yayımlamış dergide.

Yusuf Alper’in de *Sincan İstasyonu*’nda İlhan Berk için yazdığı “O ‘Uzun Adam’” adlı şiiri var.

Şairlerimizin duygusallığını/duyarlılığını anlıyorum. Ölümsüz şairlere sahip çıkmalarını da olağan karşıyorum. Ama olaya şiirin ölçütlerine göre baktığımızda bir *tuhafılık* ve *yapaylık* sezmemek mümkün değil. Sanıyorum hiçbirimiz şairliği köşe yazarlığı gibi *gündelik* satırlar/dizeler kaleme alma uğraşı olarak görmüyoruz. Veyahut da eskiden yollarda manzume okuya okuya tek yapraklık “destanlar” satan

YALNIZCA SABAHLEYİN DUYULAN GÜÇ

Buraya kadardı dostum
güçlüklerle dolu yolumuz.
Anlaşılır bir dil var artık, gerektiğinde
her şeyi açık edecek.

Kalplerimizi birbirine bağlayan cansız iplik koptu,
ellerimizi birbirine çeken sıcaklık soğudu,
bıraktığımız yerde bulamıyoruz açık havayı,
karşı tepede hızla gözden kaybolan esenlik,
sırlarımızı altın gibi parlayan uzaklara götürdü.

Sırlarımızla aramızda tanıdık bir mesafe oldu,
dilerim kanlarımızla dolmaz bu ayrılık.
Parlamaz başka hiçbir özelliği olmayan kanımız
yakıcı güneşin altında.
Parlamaz başka hiçbir özelliği olmayan kanımız
dondurucu soğuşun altında.

Yalnızca sabahleyin duyulan güç
yeterli oluyor konuşmaya,
aydınlığa benziyor ama tam aydınlık değil
sıcaklığa benziyor ama tam sıcaklık değil
mutluluğa benziyor ama tam mutluluk değil.

Biz ne yapacağız bundan böyle
süreklî ve karşılıklı geçip gittiğimiziz.

Buraya kadar gelebildik.
Bu yeni havayı bulduk. Açtık
ağrıyan göğsümüzü
biraz olsun iyileşelim, diye

Bir şey yok!
Yok bir şey!

Ne çabuk etkisi altına giriyoruz sözlerin,
biz onları ilk defa duyuyoruz.
Ne çabuk etkisi altına giriyoruz korkunun
biz korkuyu ilk defa duyuyoruz.

Bacasından ince bir duman yükselen, yakındaki
evin penceresinden bakıyoruz. Akşam,
aşağıda,
çamların arasına gömülmüş yoldan
günbatımına doğru gidiyor.

“Hâlâ Mikelanj. (...) O adam ve o çizim insanlığın en büyük buluşlarından birisi. Dolayısıyla sadece çizimlerini içeren o sergideki yapıtlarda bütün ustalığına karşılık hâlâ bir çocuksuluk, hâlâ bir beceri kazanma telaşı gördüm. Tazeliği o ustalığın içerdiği çocukluktan geliyor desem yeridir. (...) O zaman şunu söylemek mümkün: bütün büyük ustalar kendi buluşlarının acemisidir. (...) Fakat o derinlik, başka kimsede yok. Örneğin Leonardo’da hiçbir vakit bu anlama gelen bir sorunsal bulunmaz.”

şairciklerden değiliz. Peki öyleyse neyiz? Daha şairlerin ölümünün üzerinden iki-üç ay bile geçmeden *mersiyeler* düzmenin anlamı nedir? Çok doluysanız ve de yeteneğiniz varsa, öyle bir şiir yazarsınız ki, içinde veya ithafında ne Dağlarca’nın ne de Berk’in adı geçer. Taşı gediğine koyarsınız. Kırk mahalleye ilan ede ede ölmüş bir şairin arkasından şiir yazılmaz. Sadece ayıp değil, yakışıksız bir durumdur. Belki fark etmiyorsunuz ama adaba da aykırıdır.

Ve küçük bir uyarı daha: Sakın ola ki bu eleştiri üzerine aşka gelip *hamasete* kalkışmayın. Birazcık üzerinde düşünün, yeter. Belki bendeki duyarlılık derecesi, sizin barometrenizle boy ölçüşemeyecek kadar nahiftir, kim bilir. Öyleyse bile, bu durumdan bir “koz” değil, ömrünüzün ertesi gününe bırakacak bir “ders” çıkarmaya bakın. Çarçabuk yazılan, bin bir telâş içinde dergiye gönderilmek üzere bekleyen şiir, ne içtenlik taşır ne de gerçeklik. Kuru bir öksürük gibi bir-iki kez tekrarlar, sonra da kaybolur gider.

Dizelerle/Yazılarla Yârenlik

. *Özgür Edebiyat* dergisinin Ocak-Şubat 2009 sayısında Sezgin Öndersever’in “Hutbe” şiiri çok çarpıcı. O şiirde de “anne” imgesi var:

“dua dilimde eridi, kırıkları batıyor yüreğimin;
insan anne, olmamaya da alışıyor.
hayatı köktüm, ondan mıdır ellerim dolu acı...
suçum yok, kaybolduysam dünya denizinde
ibreyi kırmıştır biri, biri kaçırmıştır kuzeyi.

yaşamam yaşamak da değil anne,
yaşamam bu koca mezarlığa bir veda hutbesi.”

. Yücel Kayıran, *Yasakmeyve*’de yayımlanan “*Ah Davulu*” şiirini Mehmet Taner’e ithaf etmiş. “*Dünyaya günahla çıkılır, dudakta hatırayla*” dizesiyle yoğunlaşan atmosfer, bir anda şairin kendisiyle hesaplaşmasına kapı açıyor:

“dile gelemiyordum ben gelirken kendimdeki dile
bağlandım görünüşün içyüzünü görmek ile
kıyamet indirildi gelecekten, kötü güne gün yok,
katlanmak da, son yoksa.. biliyorum içimden götürecekler
götürdükleri yerde kimse olmasa
ben çizerim içerden kendimi daima

pî’rim..
kaybettiğim siz değilsiniz kendi değil'im”

. *Varlık*’ta Hasan Bülent Kahraman’ın “Bir Amerika/n Sonbaharı” adlı güncesi çok hoş. Kahraman’ın yazılarında tıpkı Enis Batur’un denemelerinden aldığımız tadı yakalıyoruz. Gerçi Hasan Bülent Kahraman, kendi itirafı üzere, biraz “snob” bir kişiliğe sahip. Yalnızlığı seviyor. Kendince bir paylaşma anlayışı var ve bunun çerçevesini açıkça çizmekten çekinmiyor. Ancak ABD hakkındaki gözlemleri ve betimlemeleri çok şairane. Haydi küçük bir de *kâhinlik* yapayım: Bundan bir asır sonra, yani üçüncü bin yılda onun adı edebiyat ve eleştiri tarihine yazılmış olacak.

Bu vargımda, Hasan Bülent Kahraman’ın Mikelanj ile Leonardo da Vinci arasındaki farkı vurgulayan satırları da etkili olmadı değil:

BABA EVİ*

Adil İZCİ

O yılın güz sonuna yaklaşırken baba evi iyi kötü ortaya çıkmıştı. Gerçi ne havuz duruyordu aşağıda, ne de bir zamanlar ağızından kütürtülerle akan suyun masal gibi anlatıldığı aslan heykeli. Yapı alanının kıyısında kaldığı için biri sökülmiş, öbürü sökülürken birkaç parçaya ayrılmıştı. Dallarını çardağa sere serpe bir keyifle uzatmaya alışkın dut ağacı da aynı gerekçeyle kesilmişti. Hoş, kesilmese de bu yeni evde uzanacağı bir çardak olamazdı. Tespih ağacı ile asmalardan biri ayaklar altında ezilmiş; o yaşlı başlı hurmanın toz topraktan keyfi iyice kaçmıştı. (Asma, neyse ki kendisine gelince bir sürgün verdi ve sarıp sarmalayınca çabucak da yekindi. Derken kollara ayrılıp dağıldı.) Kabarcık üzümleriyle, çoğu zaman serçeli gölgesiyle hâlâ yaşıyor.) Kayısı ağacı yerindeydi şükür. Kırk yıllık tanışı gibi yeni pencerelerden birini tıklatmaya başlamıştı da. Öbür ağaçlar da duruyordu; ama eski ruhunu az çok yitirmişti bahçe. Dut ağacının her yere erişen gölgesi ortalıktan çekilince pek de gizlisi saklısı kalmamıştı bir şeyin.

İçerisi ise yeni bir evin yabancılığında. Duvarları boş ve soğuk, tabanı ürperti. *Bize ilişkin* görünmüyor henüz. Ancak *Orta Ev*'den getirilen her eski eşya bu uzaklığı biraz daha azaltıyor günler içinde. Çocukluğumdan beri var olan deve tüyü rengi battaniyeyi karyolanın üzerine serilmiş görmek bile bir rahatlık duyuruyor. Kapı ve pencerelerin açık olacağı ilkbahar yaz günlerinde taşinsaydık herhalde bizi bağrına daha çabuk bastırırdı ev. Hem bir sıcaklık sokulurdu içeriye; hem de bahçenin gülleşmiş yeşertisini görürdük bir yandan. Ne ki daha kış vardı önümüzde...

Aylar sonra döndüğümde bahar bile geçmiş, ilkyaza başlamıştı. Bahçe akşamsefaları, güller, karanfiller, şebboylar, hüsniyusflar, cennet süpürgeleri, aslanağızlarıyla... diyeceğim en eski evden beri aşına olduğum çiçeklerle çoşup taşmış. Balkonun ucunda bir hanımeli boy atıyor. Pencere önleri saksırlara dolu. İçeride de durmuş oturmuş bir düzen var. Kimi eşya ilkinden daha uygun bir yer bulmuş. Duvarlar başlardaki gibi boş ve soğuk görünmüyor. Ev artık *bizim olmuştun*...

Bu duyguyu nelerin pekiştirdiğini şimdi daha iyi çıkarır gibiyim: Hepsinden önce dedemin her türlü dünya telaşını bir yana bırakmaya çağırır gibi masum, kederlice bakışıyla babaannemin hiç görmediği, göremeyeceği bir evde de gülümsemesi... (Böyle fotoğrafları biraz da bu amaçla karşımıza koyarız: Buldukları yerlerden daha ötesini göstermeyen apaydınlık bir duvar da onlar çeksin diye...) Birkaç fotoğraf da içerideki duvarda: Büyük ablamın hepimizin bir arada olduğu düğünü, gurbeteki son evin önünde biz dört kardeşin çocuklukla ilk gençlik arası... Bundan başka ayların belki de en güzeli, en dinginlik vereni *hazirandaydık*. Pencereler gece gündüz açık duruyordu. Aşağıyla sekiz on adım uzaklık var yoktu aramızda. Sonra sokağı genişletmek üzere bahçenin alt başından epeyce bir bölüm henüz alınmamıştı. Oralandaki ceviz ve bir sıra incir ağacı, çiçeklerin karmakarışık buğusuyla dolu bahçeyi bizim sakınmasız rahatlığımız için yaprak yaprağa koruyordu henüz. Bu yeni evin artık *bizim olduğu* duygusunu bunlara benzer şeyler pekiştiriyordu herhalde.

Daha o yaz başladı: Uyanmama yakın yoğun bir karanfil kokusu geliyor. Gözlerimi açınca anlıyorum: Başucumda su bardağına ıslatılmış *çoğu zaman bordo bir karanfil* var. Hepimizden erken uyanan annemin işi bu. Kıyamadığı için yalnızca bir sap. Ama o bile günlerce yetiyor. Solar gibi olunca yenisi... Yıllarca sürdü bu. Zaman içinde ne eski gücü kaldı annemin, ne de ona göre hevesi. Bırakın bahçeyle uğraşıp karanfiller (de) yetiştirmeyi, ayaklarını sürüyemez oldu. Ardından da ya kurudu ya da eski görkemini yitirdi çoğu çiçek. Ama her yaz baba evine döndüğümde, yalnızca bordo değil; ebruli, beyaz, pembe... tıpkı çocukluğumdaki, ilk gençliğimdeki gibi kokan karanfiller buluyorum kıyıda köşede. Çok yıllar öncesinin kökleri hâlâ tazeleniyor nasılsa. Artık birer andaç oldukları için eğilip koklamakla yetiniyorum.

Bazı yerler daha çok bir mevsimiyle ağır basar. Gerçi öbür mevsimlerde de gidip gelmiş; haftalar, aylar bile geçirmişizdir. Yine de içlerinden biri hepsinden öne çıkar. Baba evi de benim için yaz aylarıdır en başta; yaşamla yine *teklifsiz olma* ortamıdır: Diyelim bahçenin çeşmelerinden akan suyu, bir elimi çukur yaparak üstümü başımı ıslata ıslata içebilir; sıcaktan bunalmış serçelerin altına girip bin bir civıltıyla yıkanması için azıcık açık bırakabilirim de. Biz insanlara

pek benzemez onlar; bir ikisi görüp yıkanmasın, artık her rastladıklarına haber verirler ki, çeşmelerin altı dolar dolar boşalır. Susamış sarı arılar da nasılsa duyar gelir. Çekişmesiz hepsine yeter o incecik su... Uçuş gidenlerin ardı sıra bakarken ayrımda bile olmadan dağılmaya başlarım: Sanki daha önce hiç görmediğim çılgin bir mavilik var bugün gökyüzünde! Düşünürüm: Ben bu maviliği çok uzak başka yerlerde, çok uzak başka zamanlarda da görmüş olmalıyım... O yerleri ve zamanları bulabildikçe yaşadığımdan, yaşıyor olduğumdan kuşku kalmaz. Bütün sevdiğilerimin zamanını rahat (özgür) bırakması geçer içimden: Nerede olurlarsa olsunlar, bu çılgin mavilik şimdi onların da başının üzerinde! Sonunda bengiliğe ulaşımsam gibi kaygısız bakarım her şeye. Ağaç, yine ağaç... Bir bahçe onlardan önce ne olabilir ki? Ne çok resim, ne çok dize gelir geçer belleğimden. Hiçbiri öbürünü silmesin isterim. Ama pek de başaramam bu işi. Ve çoğu zaman *Melih Cevdet*'in birkaç dizesi hepsinin önüne geçer: "*Bu bakışmayı kim öğretti / Ağaçlara ki hep omuzlarında / Bilmediğimiz nice şeyi bilen suskun / Göğü sonsuzluğun.*" Nereye baksam aynı '*sonsuzluğun göğü*' ve onun çılgin mavisini, ağaçların omuzlarında! Bugün gecikmişim gibi bir duyguyla bahçeyi dolaşırken hemen her şey serinleyip rahatlar: İçtiğim sudan bunalmış serçelere, arılara olduğu gibi ağaçlara, çiçeklere de vermek ne büyük mutluluktur!

Bir şey daha söyleyeyim: İnsan ölçülü zamanı bir yana bırakır da yaşamla ne kadar *teklifsiz olursa* o kadar da *kendisi olabiliyor*. Her gözüme iliştiğinde eğildiğim fesleğenlerden ara sıra birkaç yaprak koparıp yıkamadan çiğner, tozluca bir meyveyi hiç nedensiz üzerine siler, gizli bir kuşun ötüşüne öykünür, sağa sola burnunu uzatan sarnışık bir kediyi kavga götürtü dışarıya kovalar, anımsadığım bir söze yalnız başıma gülerken... daha ne yaparsam yapayım; beni ancak gökyüzüyle bahçenin göreceğini, onların da böyle şeyleri hiç tuhaf saymayacağını bildiğim için nasıl rahat ediyorum! Ve bir kez başlamasın; o erinç arta çoğala sürüyor gün boyu; sanki sıradan şeyleri de giderek güzel kılıyor. Öyle ki uzaktan gözlerini üzerine dikmiş ortalığı kolaçan eden sarnışık kedi bile, sonunda ne kadar sevimli görünüyor. O da bu halimden yüz bulunca yine yaklaşmaya başlıyor... Diyeceğim güzel duyguların gölgesine girmek, insanın gözlerine de çok yarıyor...

Baba evine yalnızca böyle bir başıboşluk fırsatı için koşmuyorum elbette. Oradaki *durağan* ve *sessiz dünyada*, zaman içinde uzak düşüklerimi anımsamak olanağı da doğuyor. Meğer gerilerde neler bırakmamışım... Bulduğum gibi yitirmeyeyim diye neredeyse soluğumu tutmuşken ömrüm tersine akıyor bir süreliğine; en başta kendime yabancılığım geçiyor. Anlıyorum ki insanın koruganı gibi bir şey geçmişti. Nasıl içinden gelerek kucaklıyor arayınca... Şimdi ne kadar uğraşsam da *Sabahattin Kudret Aksal* yetkinliğinde anlatamam demek istediğimi:

"*Hepimizin anısı vardır, yaşanmaz ki / Anısız, soysalar bizi giysiden soyar / Gibi amdan ne denli çıplak kalırız / Orda, üşürüz, ola ki utanırız da / O çıplaklığımızdan, sanki doğmamışız / Daha, yokuz, doğum öncesinden başlayıp / Yokuz, ölümün sunacağı boşluktan da / Öte bir yerdeyiz...*"

Ne kadar çok sabah anımsıyorum: Balkona komşu hanımeli kokuyor. Sofrada taze ekmek, domates, gül reçeli, peynire serpiştirilmiş fesleğen yaprakları... onlar da kokuyor. Aşağıda aslanağızları, hüsniyusflar, karanfiller, güneş daha değer değmez içine çekilecek mor, eflatun sarnışıklara kadar kokmayan hiçbir şey yok dünyada... Belki de bunca kokuyu bir yanda bırakmak istemediğimiz için yavaş ve az konuşuyoruz. Bazen birimiz heyecanlı rüyasını anlatıyor; öbürümüz *hayra yoruyor* dinlediklerini... Aslında o da gözleri açık rüya üstüne rüya görüyor...

Ne kadar çok öğlene doğru ve sonrasında anımsıyorum: *Çata çat* bir sıcak bastırılmış yine. Bahçede ağustos böcekleri dur durak bilmeden şarkı söylüyor! Bet sesleri hiç çekilmez olsa da öyle pek kolay değil susturmak. Yaklaşırken durup bekliyor; diyelim ki ara tara nerede olduğu ortaya çıktı; kaşla göz arasında oradan uçtuğu gibi üç adım uzaklıkta başka bir dala gizleniyor ve geri başlıyor. Komşuların da bahçesi ağaç dolu; ama bizim bahçede hoşlarına giden ne varsa artık... Onların da sıcaktan çok bunaldığını, rahat soluk alabilmek için böyle aralıksız şarkılar söylediğini biliyorum gerçi. Bu işin sonunun belki bir anda çatlayıp ölmeye varacağını da. Bunları bilmek, işkencelerini gidermiyor ki! Bir araya gelerek anlaşsalar ve serince yerlere doğru çekilip gitseler haklarında çok hayırlı olmaz mı? Böcek işte... Hiçbiri buralarda canıyla oynadığının ayrımda varamıyor şarkı söyleyip dururken... (Yaz sonları birinin ölüsüne rastladığım olurdu: Bu dünyadan o da geçip geçmiş işte. Bir kabuğu kalmış geride. Şimdi yalnızca acıma duygusu uyandırıyor. Pişmanlığa yakın bir şey de

DÖKÜMCÜ

Gün ağardı. Ocakta silme
bir Akdeniz yazı.
Sanki; yanıyor
yüzümde. Domur domur
albasmış gelincik tarlası.

Nereye dönsem ateş ve
çelik sığacağı. Başımda:
Bir yel değirmeni.

İşim: Döküm.
Benim söz gibi,
girerken kalıbıma;
kum'dan benzerim.
Görmüyor musun akıyor;
Pırıl pırıl alev
içimden şiiir.

Caner OCAK

KASLI YARA

nasıl iyileşir ki bir yara göğü sulamadan
sancaktan nefes alırken güz, nasıl iyileşir
kırdı, kırılırdı bütün kılıçlar bir çiçekte
özde faniydik, sözde şarkı, hüzün
böyle günlerde dünyaya ses veren belki de ölüm

varmışız kentin en salgılı yerine, vıcık vıcık
kan düşüyor günün şehirli gülüne
yara olabilir suyun üstündeki çizgi
aşkın gen hali, sabahın sabıkalı bıçağı
ve şiddetle üşütüyor bizi gecenin dibinde

göğsüm karıncalanıyor, nasıl iyileşir ki yara
tenimde bir hayvan, terimi püskürtüyor
küfür bahçe çiçeği, koparacağım rengini
çıban gibi akacak yüzümde güneşli fırtınalar
göğsüm karıncalanıyor, nasıl iyileşir ki yara

dünyaya. Ve çoğu evde önce baba ölür: Hiç usa gelmezken. En son
anlarında bile bir türlü konduramaz insan. Gözlerinin önünde olup
bitenlere hiç inanaacağı gelmez. Demek o da bir rüya şimdi? Gece yarısı
uyanıp yollardaki çocuklarını beklemeye koyulamaz; yolcuları kapıdan
sağ salim girince sessiz bir sevinçle ne yapacağını şaşırılmaz bundan
sonra? Bahar ve yaz sabahları ellerini belinin üzerine bağlamış, dura
düşüne bahçeyi dolaşamaz; ağaçların gövdesine dokunamaz; bir
gözünü kısıp gökyüzüne bakamaz? Durgunluktan canı sıkılınca kalkıp
kendisine birtakım işler de yaratamaz? Demek bitti koca bir ömür? Ne
yapacağımı bilemezken anlamım ki biz kederleriyle yaşayabiliriz
yakınlarımızın; ama onlar neşeli yüzleriyle yaşamalı; yalnızca öyle
yaşamalı. Yoksa hiç dayanılmaz... O günlerden birinde nasılsa usuma

duyuyorum sanki: Keşke o bet seslerine aldırış etmeyip rahat
bıraksaydım zavallıları!)

Ne kadar çok akşamüstü ve akşam anımsıyorum: Sıcak yatışır gibi
oluyor ve çok şükür yatışıyor. Yıkılmış balkona koşuyoruz. Gölgeye
giren bahçe, o da kendisine gelmek üzere. Görünürde küçücük bir
esinti yok. Ama gündüz eskidikçe hava da ferahlayıp ılıyor ve dünya
yeniden yaşanacak bir yere dönüşüyor. *Yurttan Sesler, Ajans, Beraber*
ve Solo Şarkılar... hepsi bir başına kalıyor içeride. Bahar ve yaz
akşamları ağaçlarla çiçeklerden bir ışık vurur, en kuytu yerlerde bile bir
alacalık olur ya; *o ışık yetiyor uzunca bir süre...* Bugünün de güzel bir
işe yaramadan geçip gitmiş ölü saatlerini unutuyoruz...

Ve ne kadar çok gece anımsıyorum: Zeytin ağacının arkasından
ay doğuyor. Gözle görülür bir tez canlılıkla yükselirken ışığının
düşmediği bir şey kalmıyor bahçede. Biz de hâlâ balkonda ama başka
bir yer ve zamanda yarı aydınlıkta gibiyiz: Gece yarısı bağdan şehre at
sırtında üzümlü taşınıyor. Güya kestirme yine de epeyce uzun dağ
yolunun ortasındalar. Ay öyle gür ki! Sıcaklık da bir türlü kesilmedi.
Hepsini bir uyku bastırılmış. Kirpikleri batıyor artık. Atların bile
ayakları birbirine dolanıyor. Ağaçlık bir su başında duruyorlar. Yükleri
indirilir indirilmez bir yere kıvrılıp uyuyor hayvancıklar. Kendileri de
bিরer kollarını yastık yapıp uzanıyor. Uykusu hafif olan dedem bir ara
kişnemeler duyunca yekini bakıyor ki alt başta bir çift yılan su içiyor.
Hiç sesini çıkarmıyor. Onlar da suya doyunca akıp yitiyor zaten. Yine
de ne olur ne olmaz diye beklerken geri uykuya dalıyor. Gözlerini
açtıklarında sabah yakın. Her yana savrulan ay ışığı solmuş biraz.
Atları telaşla suvarıp geri yükledikten sonra yola düşüyorlar... Bunları
annem anımsıyor, biz dinliyoruz bu gece. Yıldızlar esnemeye başladı
ama ayın uyumaya hiç niyeti yok. Perdeleri çekmezsek içeride de bütün
gürlüğüyle gözlerimize sızıp rahat bırakmaz. Ola ki bir başına kalınca
sıkılır o da...

*

Yaşamı, çoğumuz gibi ben de önünde sonunda upuzun bir rüyaya
benzetiyorum: Şimdi uyanığım da ondan böyle ıssız, bomboş çevrem.
Ama varlardı, görmüştüm bunların hepsini. Gözlerimi kapar da biraz
beklersem yine görüyorum: Kapıyı usulca açıp hiç ses çıkarmadan
içeriye girdim; kimse pek şaşırmadı. Oysa şaşırınsın istiyordum.
Geleceğim bu kez de *malum olmuş* ki gündeğümünden beri
bekliyorlarmış. Kucaklaşıp sevinç içinde konuştuk bir zaman. Taze
ekmek, domates, gül reçeli, fesleğen, kekik... hepsi eskisi gibi koktu
kahvaltı masasında. İnsan yalnızca yakınlarını özlemiyor ki! Kalkıp
bütün evi gözden geçirdim: Ne iyi her şeyin alışılmış bir çizgide sürüp
gitmesi. Hangi odaya girsem haziran çoşkunluğundaki bahçenin
kırıltılı aydınlığı düşüyor. Pencereleler açık. Bir divana öylece kıvrıldım.
Uyuyayım da yol yorgunluğum hemen geçsin diye el ayak çekildi,
radyo sustu. Birdenbire sessizleşti ev. Kumruların kuğurtusu ile
serçelerin ötüşü kaldı yalnızca. Sonra onları da duyamaz oldum...

Uyandım ki açık her pencerede komşumuz gök. Kendi dünyasında
hafif ve dingin. Aylar sonra baba evine dönen ben de onun gibiyim. Ne
geldiğim kalabalık şehir, ne yolların uğultusu. Öğle *ajansı* başlamış.
Biliyorum; şimdi can kulağıyla haberleri dinleyen babam, *yurtta ve*
dünyada kötü bir şeyler olmamışsa gönül rahatlığıyla öğlen uykusuna
uzanacak. Ama bugün kederli bir rüya görmüşse yine içini çekerek
uyanacak ve yine *eskilerden* söz açacak. İşte o anlarda alışkın olduğum
bir sanrıyı yeniden yaşamaya başlayacağım: Onun zamanları benim de
zamanlarım olacak. Hayallere kapılmış dinlerken bir insanın ömrüne ne
çok şey sığdığını bir daha anlayacağım. Ölüp gidenlerin yaşama nasıl
geri dönebildiğini de. Hepsi eski insanlar, evler, bahçeler, sokaklar,
çarşılar, yollar, bağlar, hatta istasyonlar, kırlar, dağlar, şehirler...
göreceğim ardı ardına. Birden ayırt edeceğiz ki akşam iniyor. *Bugüne*
dönebilmek için bahçeye savrulacağız. İçimizi su içen çiçeklere
bırakmak, kedere iyi gelecek...

Babamın da bir gün uçsuz bucaksız bir rüya olacağı, hasretle
andığı kişilerin arasına bir gün onun da karışacağı hiç usuma
düşmeyecek. Ama öyle işte: Bir canı olup da sonsuza kadar yaşayan
hiçbir şey yok bu güzelim dünyada. Balkonun ucundaki hanımeli de
önceleri daha nerelere uzanacağını, kokusuyla daha kimlerin başını
döndüreceğini bilemezken göz göre göre yaşanacak ve kırılıp döküle
kuruyacak sonunda. Ne toprağın, ne suyun elinden bir şey gelebilecek.
Kuruyacak bir başına. Geceleri kokusuyla uyumak için en yakınındaki
divanı kapmaya uğraşmayacağız artık. *Boyu bosu, arsızlığı,*
yapraklarından bol çiçekleriyle döne dolaşa anlatılan bir rüya olacak ve
bazen de o, her yaz başı baba evinde nasıl heyecanla bir araya
geldiğimizi anımsatacak...

*

Bir cana sahip olmanın bedeli, sonunda ölümlle ödenir bu

Mustafa EROĞLU

ÇIĞLIK

düştü: Babamın çok güzel şarkıları vardı eskiden. Sabahları keyifle söylerdi. Anımsadıkça hem çok sevdim, hem endişem biraz duruldu: Belki de hiçbir şeyi unutmuyacaktım. İyi babaların aslında her zaman evlerinde olduklarını biliyordum daha. Güzel dileklerinin bir ömür boyu duyulacağını da. “*Su gibi aziz olasin!*” “*Ömrün uzun olsun!*” Meğer kolay kolay silinmezmiş böylesi sözler ve söyleyenin ömrünü uzatmış en önce. Bundan dolayı ev hâlâ *baba evi*. Bundan dolayı biz dört kardeşin gözünde dünyanın en dingin yeri hâlâ orası. Hem birkaç yıl öncesine kadar içinde annemiz de yaşıyordu. Hastalıklar, acılar, ayrılık ve hasretler... perişan edeli çok olmuştu; iki adım yürümeye bile fazla bir güç bulamıyordu kaç zamandır. Ama düşe kalka yaşıyordu yine de. Bir kış gecesi o da bir rüya oldu. Uykusunda üşümesin diye her yanını sıkıca sarıp sarmaladıktan, sobaya birkaç odun daha atıktan biraz sonra, su gibi akıverdi ölüme. Yaşam ve ölüm, ne korkunç bir karşılık! *Daha biraz önce her yanını sıkıca sarıp sarmalamış, soluk alışını dinlemişken...* Sabahı belki de ilk kez bu kadar soğuk bir odada bekledi. *Beyaz* bir pikeden başka hiçbir şeye gereksinimi yoktu artık...

O acının ortasında bazı korkularım da su yüzüne çıktı: Annemin ardından herhalde çocukluk belleğim de, ev de aynı *sessizlikle* ölecekti. Birdenbire olmasa bile zaman içinde. Özellikle yaz geceleri, gözlerim iyice kapanıncaya kadar balkonda kiminle konuşabiliirdim bundan böyle; belleğimin takıldığı yerlerde kim yardımına koşardı? “*Geçmişti geçen günler.*” Ne yazık ki pek yanılmamışım. Epeyce şeyi ya puslu anımsıyorum ya da içim çok sızlamaya başlayınca anımsamaktan vazgeçiyorum şimdi... Evse yaşıyor. Aylarca kendi başına kaldıktan sonra bir gün herhangi birimiz bütün pencerelerini açıyor: Dirim duygusu, her yandan uzanan o sonsuz gökyüzünü gereksinir en önce. Onun mavi aydınlığıyla göz göze olabildikten sonrası çok daha kolay. Ne kadar çok “*hişt hişt*” sesi gelmeye başlıyor bir anda: Ağaçlardan, yapraklarına karışmış serçelerden, aylak kumrularından, gün ışığındaki çiçeklerden, tüy gibi hafif bir esintiden... Araya başka seslerin girdiği de oluyor: Bir yerlerden eve dönmüşüm. Ama kimse yok. Balkona çıkıp bir kuş gibi sesleniyorum. (Böyle bir kuş sesi var mıdır; bilmiyorum. Ancak çocukluğumdan beri annemi evde bulamayınca komşulardan birinde bu yöntemle bulmaya alışkınım.) Kısa bir süre sonra da anahtar bahçe kapısının kilidinde dönüyor. Bu kez de hemen yukarıya çıkmıyor; kedi, kuş, çiçek, gözüne tam da o anda ilişen ayrık otları... bir şeylerle konuşuyor. Kedilerin oynasırken devirdiği bir saksıyı, susuz kalmış bir çiçeği görüp telaşla koşturuyor...

Bir başıma eski seslerin peşindeyim ya; şimdi de evin ilk torunları bahçede çığlık çığlığa oynuyor. Birinin yine dizi kanyorsa; öbürü gözünü daldan budaktan esirgmeden ağaçtan ağaca dolaşiyor bugün de. Onların da bir annesi var; yine hangisine söz geçireceğini bilemiyor. Çok kızamıyor da. O kadar neşeliler ki sonunda yorgun düşüp birer köşede öğle sonu uykusuna dalmalarını beklemekten başka yapacak bir şey yok. Ama sesleri duyulmaz olunca da *evin tadı kaçıyor*. Bu kez de bir an önce uyanmalarını bekliyoruz. Uyanmalarını ve ortalığı sese, haşarılığa boğmalarını...

Sabahtan beri aynı civıltıları dinliyorum: Aşağıda küçük bir serçe sürüsü, kurumuş yapraklarla alt alta üst üste. İnip biraz yanlarına yaklaşayım desem keyifleri kaçabilir. Doğru başka bahçelere... Geri dönünceye kadar bir başıma kalırım. Burasının zamanında kalabalıkça bir baba evi olduğunu, şimdi bütün benliğim onların civıltısında, koyu bir ıssızlığı görmezden gelmeye çalıştığımı hiçbiri bilemez ki!

* Astıl “Baba Evi” bu yazı. Yazarın ocak sayımızdaki yazısının başlığı “Aşağı Ev” olacaktı ve oradaki ilk tümce yer almayacaktı. Yazarımız ve okurlarımızdan özür dileriz. –*Akatılpa*.

Kaynakça

Sait Faik Abasıyanık, *Alemdağ'da Var Bir Yılan*, YKY, İstanbul, 2002.
Melih Cevdet Anday, *Teknenin Ölümü*, Sander Yayınları, İstanbul, 1975.

Sabahattin Kudret Aksal, *Batık Kent*, YKY, İstanbul, 1993.

Refik Durbaş, *Geçti mi Geçen Günler*, Adam Yayınları, İstanbul, 1989.

Soner DEMİRBAŞ

RESİM

ışığı sev ışık ki gölgenin aksidir
güzül kuşlar geçerken gökyüzünü yırtarak
cümlelerin hayatından kelimeler budayarak
eğri çizgiler oluşturuyor uzayan akşamlar

gölgeyi sev gölge ki ışığın aksidir
zaman ağacın gövdesine sürtünen bir kedi gibi
pençesini geçiriyor fısıldayan rüzgârın perdesine
seslerin ve renklerin ötesine savruluyor akşamlar

ışığı ve gölgeyi sev
ışık ve gölge ki içindeki eşikte birbirini karşılar

Mehmet ÇAKIR

‘SEVDİĞİM,KIZKARDEŞİM KADINIM’

sevdiğim, *kızkardeşim kadını*m,
yoruldum ölümlerimizi taşımaktan
yatağım ol istiyorum
boyu boyunca uzanıp
yüzünün, memelerinin şeklini alayım

sen, öz toprağınca sessiz
-Doğu'nun eşsiz köylerinden-
çağlamayayım ben de
teninin huzuruyla dingin
ağzından gözlerinden
bütün deliklerinden içine akayım

gün yetsin günahlarıma
cennetimde yaşlanayım

Tuncer UÇAROL

24 MAYIS 2008, SAAT 17.20

Kitabın adı şiir taşıyor: *Sevgi İklimi*.
Çok yıpranmış bir söz. Şiiri kalmamış.

24 MAYIS, 17.35

Şiir kitabına giren özel adlar da güzel olmalı: İnsan adları, kent adları... kedi, köpek, çiçek adları bile...
Şairinin adı soyadı bile güzel olmalı.
En azından, itici olmamalı. Öyleyse...imza...bir biçimde kısaltılmalı!.. Olmazsa değiştirilmeli... (Dikkat! Yeni imza seçiliyorsa ilgi çekecek ad soyad daha pazarlamacı olur... Üstelik ikisi "A" ile başlamalı!.. Ünlü olunca ansiklopedilerde işinize yarar; önce siz görünürsünüz...)

*
Şiire giren sözcükler de güzel olmalı.
Önce o üstelik.
Özellikle az dizeli şiirlerde.
Elbet kısa dizelilerde de.
*

Belki, şiirde, Türkçede, belli güzel heceler (=seslemler) de vardır. Neden olmasın? Türkçedeki ses uyumu gibi.
Güzel harfler bile düşünülebilir şiirde.

*
Şair o güzel sözcükleri bulmalı.
Şair: Sözcüklendirici.

Belki de, şiirini yazar, sonra bir de sözcük/kavram araştırmasına girer sözlüklerde, ansiklopedilerde... Kimbilir! Belki daha önce, kullanacağı sözcükleri biriktirmiş, elmas diye onları ayrı bir kasaya koymuştur. Bir ikisini çıkarır, o ışıklı sözcükleri yuvasına yerleştirir.

*
Ancak bazı şiirlerde, bazı şairlerde, birçok sözcük güzelleşebilir! Daha doğrusu itici görünmeyebilir. Bu tür sözcükler "uzun şiirler"de, "uzunca şiirler"de, yerini daha rahat bulabilir. Dilimiz de öylece daha çok işlenmiş olur. Yaşamın içine; duygularımıza, düşüncelerimize daha rahat sokulmayı öğreniriz.

Ne var; güzel şiir (iyi şiir!), az sözcükle de yazılabilir.
Beğendiğim çok sözcüklü şiirlerde, saydım, az sözcük çıktığı da oldu.

Diyesim, sözcüğü çok, sözcük dağırcığı az şiir... Bilgisayarla saymacacı dostum Necmi Selamet'in terimi ile "farklı sözcükler" sayısını az... Çünkü sözcük yinelemeleri de şiire ses zenginliği katabilir, anlamı bile güçlendirebilir. Bunu çok kişi bilir. "Yineleme" var, "yinelem oyunu" (güzel yineleme) var. Yeter ki sözceleme başarılı olsun; şiiri bolca olsun onun da.

Demem o ki, şairde sözcük dağırcığı önemlidir, ama şiirde bu saymaca ("Kaç sözcükle yazıyor ki?!" sözü) uygun düşmüyor.
- Bakınız; yazın terimleri sözlüğü, "tekrar" ve "tekrir" maddeleri.

12. SAYFA

"Hercai menekşe"!
Artık duygusal metinlerde görünüyor.
Aşk mektuplarının tamlaması oldu o.
*

Şiirde yeniliğin bir yolu, alışılmadık bağdaştırmalar bulmaktır.
Yeni söz zincirleri de şairleri arıyor.

SAAT 19.00

Bazı sözcükler de bazı şiir türüne yakışır, bazısına yakışmaz.
"Billahi" sözcüğü daha çok Halk Şiirine, Divan Şiirine yakışır gibi.

"Billah" da kahramanlık şiirlerine uygun görünüyor. Eski şiirlerimizden öyle kalmış kulağımda.

İşte! Bazı sözcükler de eski dönemlerde şiirlere inci, küpe olmuştur. Şimdiki şiirlerde hiç güzel durmazlar.

Onlara yeni aşk sözleri gerekir.

Hiç olmazsa, çok kullanılan yeni sözcükleri de kullanmalıyız:
Uçak, otomobil, bilgisayar, vergi, işsizlik... Şiir bu sözcükleri neden sevmiyor?

CIĞERİMDEN ÜÇ HAVA

Ayrılık zamanı göğsüm çatırdadı
Ciğirimden üç hava
Göge çıkarken
Sanki sala, ceset ayılmadı

Kadınlar minkale sanki
Ölçüyor, kesiyor
Bölündüm aşkta
Ebabel kuşları misal
Eteklerden tepelere dağda

Gecenin üzümü sabaha boşalıyor
Kaç çıkırcık sıktı sizleri
Kadın bozunmuş
Karbon kâğıdı her biri
İz aşımınca aşk soluyor

Bir mutfak yemek yapıyor
Bir yazar ne kadar lezzetli olabilir ki
Duygu biter mi yazı gibi
Aşkı ölüm ancak sindiriyor

Bir adam inanın çürüyebilir
Küften insanların öldüğünü gördüm.
Ansızın güneş ağızımdan kaçtı
Mezarlar kireç. Bitince
Aşk bir gezegen öğürdüm

Eskiden "tren" sözcüğü şiirde çok sevilirdi, o da şimdilerde unutuldu!

19. SAYFA

Bak işte!
Başlarda onca dörtlükte yapmamıştı, bu dörtlüğün üstüne "Dörtlük" yazmış şair.
Doğrusu da bu.
Yoksa bu dörtlükler (başlığı olmayan metinler), öncekilerin süreğini sanılıyor. Okuma bir süre karışıyor.
Şiir, dolambaçlı olsa bile duru olmalı.

20. SAYFA

Beş sayfa önce "rüzgar"ın şapkasını uçurmuş bir rüzgâr. Şairi görmemiş!
Bir şair nasıl görmez bunu?
Şiirini bir de nasıl sesli okumaz?

19.40

Soldaki dörtlüğe başlık konmuş, sağdaki dörtlüğe "Dörtlük" denmiş!
Soldaki başlık, anlamı vurgulamış, iyi olmuş. Her şiirin bir adının olması daha iyi. Yoksa kullanışsız oluyor. "Dörtlük", "İkilik", "Türkü", "Koşma", "Gazel", "Sone", "Rondo" demek ise yine bir ad istiyor. Bakıyorsunuz, bunlar da bulduru'larda ("İçindekiler"de) ilk dizeleriyle anılıyor, olmazsa dönerayağı (redif'i) ile dizinleştiriliyor; o da zor oluyor.

Peki! Sağdakine neden ad konmamış, "Dörtlük" denmiş?
- Herhalde uygun bir ad bulamadı şair. Ne konya fazla (ya da eksik) gelmiştir.
- Evet. Olabilir. Böyle "mini şiir"lere (küçümen şiirlere) ad koymak da kolay olmuyor. O sözcük/ler sağa sola kayıyor. Bol geliyor. Dar geliyor

DÜNEBAKAN

Onur CAYMAZ

2 Şubat 2008

Aslı'yla güpgüzel bir cumartesi sabahı.

Dün sabah işe giderken, bir saat içinde Cemil Kavukçu, Halil Beytaş ve Mustafa Köz ile karşılaştım. (*Kızı Yazı, bizim evin yakınında, annesiyle birlikte oturuyor. Köz'ü arada bir buralarda görmek... O eski Kadıköy günlerini düşünmek...*)

Bu kez Beyoğlu'nda karşılaştıklarım. Önce Seyit Göktepe. Belki iki yıl, belki üç yıl evvel bir öykü gününde tanıştığımızda pek bir şey konuşmamıştık. Soğuk, az buçuk da hırslı biri gibi göründüdü o zaman. Edebiyatın, hırslı gereksiz kıldığını düşünenlerdenim. Hırslı insan kariyer yapmalı, yazarlık değil.

Bugünse Can Kitabevi'nde karşılaştık. Nasıl da can biri. Demek ki yanlış düşündüm. Kırk yıllık dost gibi kucaklaştık. Birlikte Galata'ya doğru yürüdük. Sonra da Ömer Türkeş'e rastladık yolda... Demek herkes buralarda.

Kitap-lık çıkmış. Baki Ayhan T.'nin şiir yıllığı. Bir dize ki nasıl hoşuma gitti, Alper Çeker'den: "Gözlerine bakmak pencereden sarkmak gibiydi..."

Ömer Lekesiz ile Galata'dayız. Kulenin altındaki kahve. Fikir, ülkemizde bir midillidir, diyor *İskenderiye Dörtlüsü*'nün yazarından alıntılıyarak, işine geldi mi biner gider, işine geldi mi de düzersin... Çirkinlikler yapabilmek için edebiyatı kullanan yarı aydınlardan bahsediyor, acıyıyor...

Tophane'ye iniyorum. Çok özledim buraları. Bir dolu dize geliyor bazen aklıma. Neden onları bir yere kaydetmiyorum.

Beşiktaş. Aslı arıyor. Bir ev bulmuş. Gidip bakıyoruz. Bazen rüyalarım girmişti bu ev benim, diyesim geldi. Bu sokak. Kapıların buzlu camı. O evde bizden önce yaşanan hayatlar... Kapora veriyoruz zar zor. Son paramız. Uğur geliyor. Birlikte Tophane'ye geçiyoruz yeniden. Biz nargileci kardeşleriz.

4 Şubat

Kitabı yayınevime teslim ediyorum. Aslı'yla birlikte gidiyoruz Sel'e. Büyük yük kalkıyor üzerimden. Hep bir şeylerin olmadığı, yürümeyeceği, yanlış gideceği duygusu her zaman yanımdadır benim, yine öyle.

Sel'den çıkınca âdettir; çarşılar. Bu kez de birlikte iniyoruz. Sonra Balat. Kitap teslim edilince hep kutlanır ya. Cibali Balıkçısı. Suzan Kardeş söylüyor, Neyleyim Köşkü:

*Ah edip inlerim, gurbet ellerde
Uzaktan göründü benim dağlarım
Yine garip kaldım gurbet illerde
Sevgilimi her gün arar ağlarım.*

Niye çok dokunuyor bu dizeler içime. Ağlayıveriyorum. Ne çok zaman harcandı bu kitap için, ne çok emek, ne çok anı... Bir kitabı, bir meyhanede kutlamak nasıl da güzel bir iş!

7 Şubat

Sarılip uyumanın geceleri.

İnci Aral kitabım hakkında bir şeyler yazabileceğine dair bir e-posta göndermiş. Hoş olabilir.

Uğur'la anneme, yaklaşık bir buçuk saat kadar ulaşmıyorum. Felaket karlı bir gün. Altlarında araba vardı. En sonunda kaza geçirdiklerini düşünmeye başladım.

İnsanın çevresindeki herkesin ölmesi nasıl bir şeydir? Aslı'yı aradım. İnsanın böyle bir durumda arayabileceği bir kişinin olması. Arayabileceği 'bir' kişi olması ya da. Her iki durum da birbirinden zor.

Ortaköy'ün gecesine devrildim, suya atılan bir çakıldım sanki.

9 Şubat

Handan İnci hoca ile yazışmaya başladık. Yahya Kemal'in Ses şiirinden bir bölüm geçmiş: "*Akşam! Lekesiz, saf, iyi bir yüz gibi akşam.*"

Sönmeyen Ateş çıktı. Osman Aysu kendisinin en farklı kitabı olduğunu söylüyor. Benim kitabımdan onlarca kat daha fazla satacağından eminim. Yarısını ben topladığım halde... Hazin mi? Bilmem.

13 Şubat

İnci Enginün, *Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı*'ndan. s. 278.

"*Reşat Nuri çoğunun adapte olduğu anlaşılabilir bir kaç kitabından sonra, o meşhur hâyi, o meşhur tasviri bitmişti. Şöhret ne yazsam okutur diyordu. En nihayet işte Yaprak Dökümü. Bu kitap hakikaten Reşat Nuri için yaprak dökümü mevsimidir. Onun zaten hep birbirine benzeyen eserleri en sonunda bir Yaprak Dökümü vererek bahçede, ordan oraya konacak Çalığına'na yeşil bir dal bırakmadı. Çalığına artık ses bile vermiyor*" Reşat Feyzi, "Kılıcımı Sürüyorum. Reşat Enis'in Hikâyeleri, *Servet-i Fünun*, 1789-104, sf: 406).

Üzücü.

14 Şubat

Bir Sevgililer Günü klasiği daha. Sevgililer Günü'nde boşanmış biri olduğumu geçen yıla not düşmüş müydüm acaba?

Öğlenleri Serhat ile Beyoğlu'na çıkıyoruz genelde. O arada Osman Aysu sinir içinde yayınevime gelmiş. Aradılar. Beni görmek istediğini söylediler. Çok sıkıntılıymış. Neden dipnotlarını değiştirmişim, neden bazı kelimelerine dokunmuşum?

Beni, yayınevini daha doğrusu mahkemeye verecekmiş. Bizimkiler uyarılmıştı; Aysu, bir bölümde ölmüş olan adamları öteki bölümde canlıymış gibi yazarmış falan. Hadi diyelim bu postmodern bir durum. Okur kabul eder. Neleri kabul ediyorlar hem, bu sorun değil. Ama yaptığı öyle hatalar vardı ki. Anlattım. Düzelttiğim bölümleri neden düzelttiğimi söyledim. Hele finaldeki yanlışınız, dedim. Oraya kadar okuyabilenler neye uğradığını şaşıracaktı, dedim. Son üç sayfayı neredeyse yeniden yazdım, dedim. Sizin okur karşısındaki itibarınız falan...

Daha kötü olan şu, o bir romanı bir kere yazar bir daha da dönüp bakmazmış. Ama bu sizin sorumluluğunuz değil mi, bu sizin şerefimiz dedim... Gerek yok, benim okuyucum bellidir, diye cevapladı. Gülümsedi.

Halide Edip, Kemal Tahir, Attilâ İlhan, Orhan Kemal, Reşat Nuri, onlar da romancı diye anılıyor ama, deyiverdim sonunda. Artık sinirlenmiştim. Buruk gülümsedi...

Akşama Aslı'yla konuştuk biraz. Çok iyi oldu. Şarap içtik. Fulyalar aldık yeniden.

Dünya Öykü Günü kutlamasına gittik.

15 Şubat

Ocak maaşlarından haber yok. Nereye kadar bakalım? Jonathan Weiner'in genlerle ilgili kitabına devam ediyorum. Benzer'in öğrencisi Tim Tully ile yazıştık. Sağolsun Facebook. Adam bize Benzer ile ilgili resim gönderecek.

Kemal Varol'un kitabı geldi

Mine Ömer'in kitabı geldi, İzmir'den. *Alaz* dergisinden.

Gültekin EMRE

Tamer Gülbek'in bir yol ayrımının elinden tuttuğu, ilk şiir kitabı, *Zefiran*. "Zefiran", mikrop kırıcı (dezenfektan) bir madde. "Boğaza Takılan Kılıçık", "Şefkat", "Sahte Macera" ve "Zefiran" kitabın (Mart 2008) yol haritasını belirleyen bölümler. Aslında *Suda Tuhaf Hareketler*, 2001 O. M. Arıburnu Şiir Ödülü'nü Hüseyin Peker'le paylaşmış, şairin yayıma hazırlanmış ilk şiir kitabı. Ama daha sonra yayımlandı. Bu yılın başında okurla buluşan *Suda Tuhaf Hareketler* iki kitaptan oluşuyor: *Zenit Yıldızı*, -ikinci bölümde- ikinci (aslında üçüncü) kitap. "Zenit", "tepe nokta"sı demek. "Zenit Yıldızı"nın ne anlama geldiğini varın siz düşünün! *Suda Tuhaf Hareketler*'deki "su" ise, bildik anlamın ötesinde evreni, dünyayı, hayatı temsil ediyor olmalı.

Zefiran'daki şiirler beni daha çok etkiledi. Çünkü, *Sudaki Tuhaf Hareketler*, yönsüz bir kitap gibi geldi bana. Yani henüz rüştünü ispat edememiş şiirlerden oluşmuş. Sezdirmeler ve şiir çalışmaları, sanki bu *Zefiran*'a hazırlık gibi duruyor.

Genlerindeki "sıkıntı demiri"ni "ağdasız duşta" "Turfanda bir sevinç" olarak okurla buluşturuyor, Tamer Gülbek. "Ağır tartılmış adımları"ni "yağmur ışığı"nda, "cenin pozisyonu"nda duyumsatıyor. "hayalet bir ay"ı geride bırakıp uzaktan gelip, uzağa dönüyor yönünü şiirleriyle. Ruhunun pullarını temizliyor, ömrünün "avaz beşiği"ni şiirlerine emanet ederek. "Sukûnetin" kapısını bulmak için yola çıkıyor "Gece devinimli ve karanlık bir kutuda". "Eskiye sevmekten" geçip geliyor yeniye açıla açıla. "Farklı iklimlerin anafurları arasında" kendine bir rota çizmeye" çalışıyor "Güney gözyütle". Onu yoldan çıkararak taş gibi bir taş vardır (o taş şiir değilse nedir peki?). "Eskiye sudan" çıkıp geliyor "alengirli kapılar"ı zorlamaya. Boğazına takılından kurtulmak için uğraşılıyor. Şiirine kanal arayışı işte burada kendini ele veriyor. "Eski bir taşın ilk penceresinden" "Vatkalı bir çağın" içine doğmaya çalışıyor şiirleriyle. Elinde bir "hınç pulu" vardır yeni bir yerlere yapıştırmayı bekleyen. Kendini şiirinin sesine verir, sesini bulmak için.

Tamer Gülbek, yeni bir söyleyişi, hayatla buluşturduğu farklı imgeleri şiirlerine taşımaya başarıyor bu ilk kitabında: "güneşin tatlı kızgınlığı", "havada puslu görkem", "beyaz enerji", "hayatın kırık kitabı", "sere serpe çakıllar", "beyaz bir sıfat", "kederli kelimeler", "gurur pelerini", "dev örümcek mum", "kan dolu bir zafer", "dalgın ürperti", "tek yumurta kumsalı", "keder küllü", "ufkun gözleri", "şüpheli bir imbat"... Yer yer aforizmalara da -"Kadınlar hafızası kuvvetli erkekleri sevmez", "Ne de olsa kelimedden gelen kelimeye gider"- sığınmayı ihmal etmiyor. Dünya sorunlarını başarıyla sezdiriyor öne çıkarmadan politik söylemi: "İkizleri indirdiler bir öğleden sonra keder küllüne".

Zefiran, düzyazıya teğet geçen şiirleriyle de başarılı bir yol izliyor son dönem yayımlanan şiir kitapları içinde. Dile ve şiire hâkimiyetindeki ustalık görülmeyecek gibi değil. Görsel şiire bir eğilim yok ama, anlamda etkileyici, sıradanlıktan kurtulma ve sağlam bir kurguya yönelme çok belirgin. Yenilik olsun diye sırttan bir çabaya rastlamadım, bu da beni sevindirdi. Genç şairlerin düştükleri kolay tuzaklardan biridir bu çünkü. İlk kez ben buldum bu imgeyi,

SİZ

Size benzeyen yerlerim yok

Siz benim güzelliğimi çok bozdunuz
Deştiniz, derin, yordunuz

Uzanırsam biliyorum
Uzanırsam umdunuz

Yaşar yaşamaz bir adam
Bir kukla kadın

Sizin sesleriniz çok karışık
Barbarlığınıza birini daha buldunuz

Size ne oysa dışımın bahçesi içimin çakılından
Taze sırtımdan size ne

Soğuk çeşmeler özlediğimden
Dilimden, dirliğimden, diriliğimden size ne

Hem siz lütfen beni biraz unuttur musunuz?

bu dizeyi havasına girmemiş. Yalın ama yer yer de ciddi çetin ceviz bir yapı oluşturmuş. Moda deyiş ve imgelerden, yıpranmış söylemden, atraksiyonlardan uzak durmuş. Ektiği "Şiirin tohumu" onu şair yapmış.

Kitabın "Sahte Macera" bölümü tam bir bilinç akışı oluşturmuş. Günlük yaşam, düşler, düşünceler, etkilendiği her şey, geçmişi, sınırsız, bir bir, ardı ardına akıp gider önünden, yaşamından, günlerinden, dünyasından... Bence etkileyici bir yapı oluşturmuş bu düzyazının kardeşi şiirler. Sıkı, hem de sınırsız dizeler de yeni bir şairin ve şiirin mustucusu olarak çıkıyor önümüze: "O taş yaprağı o taş yataktaki bir yamuk çizerken lodosun kalemi" bizi, "Neşe çıkacak belki tedirginliğimizin minaresinden belki hüznün" dizesine götürüyor. Şiirinden tedirgin olan bir şairin yolu, taş gibi şiirlerle buluşturuyor bizi.

Kitaba adını veren üç bölümlük şiirde düğüm biraz daha çözülüyor sanki. Şiirinin yükselişi ve kendini ifade ettiği farklı, dramatik ve etkili bir finale dönüşüyor bu şiir: "Hepsini ikimiz için yaptım nedir sabahları erkenden kalktım / akşamları erken yattım yazdığımı yırttım kasayı çöpe attım / görüntüyü gittim sattım harfleri kırdım ufaladım üfledim". Böylesine soluklu, soluk soluğa ve "çadır gibi uğulduyor geçmiş"i "sıyrılrken sesler zencefil kokulu". Final cümlesiyle kitabın başlığına bağlanıyoruz başa dönmemiz için: "zefiranlı bir suya batırıyor hafızamız silik ayaklarımız".

Bütünlüğünü hiç bozmadan sonuna dek sürdüren, yeni bir şiir dilini ve şairi haber veren bir kitap, *Zefiran*.

‘VESİKALIK FOTOĞRAF’

Utku ÖZMAKAS

Vesikalık Fotoğraf, Eren Aysan’ın (1976) ilk kitabı.

Şairin kendine ithaf ettiği kitap, adından da anlaşılacağı üzere aslında “tek kişilik şiirler”den oluşuyor. Bu açıdan da biyografik bir şiirin izlerinin sürüldüğünü söylemek olanaklı. Burada iki noktaya dikkat çekmek gerekiyor: Birincisi; biyografik şiir, malzemenin yakınlığı nedeniyle kolayca üretilebilir ve bu üretimin rengine kapılmak da şiirin meselesinden uzaklaşmasına neden olabilir. Başka bir şeyden söz etmek için yola çıkan şair, tamamen kendinden söz ederken bulabilir kendini. İkincisi ise kendi dışına çıkmayan biyografik şiirin uzun erimli olarak (iki ya da üç kitap boyunca) sürdürülmesinin pek olanaklı görülmemesi. Bu açıdan dünya meselelerini konu edinecek bile olsa şiirin tamamen “kendi” üzerinden kurulması bir süre sonra sorun yaratabilir. Neyse ki Aysan, ilk kitabında bu tuzaklardan uzak durabilmiş.

ne zaman pencereyi açsam duvarda
- pornografi en büyük eylem yazıyor!
[Yenilgi] (12)

Bu şiirde de görüldüğü üzere kendi üzerinden dünya meselelerine dönebilme yeteneğine sahip. Şiirlerdeki kentli ve kadın özne, sıklıkla “cinsellik”ini ifade ediyor; ancak bu kitap içerisinde fazlaca tekrar edilmiş bir motif olarak görülüyor. Ahlâki bir bunalımın ya da ahlâki bir memnuniyetsizliğin izlerinden şiir çıkarmaya çalışıyor da denilebilir. Bu da eleştiriyle itiraf arasında salınıp giden bir tonda şiire işleniyor.

Aysan’ın şiirinin kaynakları açısından politik bir katmanı var. Söz konusu politik katman, ilk kitapta kendisini az yerde belli etse de üzerine gidilirse oldukça başarılı şiirler/dizeler çıkarılabilecek bir damar taşıdığını belli edecek kadar da güçlü.

bir boşluk bulduğu an
beyaztürkler gibi kameraya gülümsüyor
[Kendinin portresi] (18)

ben senin bildiğin kızlardan değilim sevgilim
ne zaman bir “Kemalist” görsem
uygun adım kaçıyorum
[Azalan] (13)

Vesikalık Fotoğraf, şiirinin başlığıyla (“Var’a gazel”) bir karşıtlık kuran “beni avutacak yeni bir hayal yoktu” dizesiyle bitiyor. Bütün kitabın ruhunu da bu dize açıklıyor. Eren Aysan’ın iyi dizelerine karşın belirli temalarda sıkıştığı için yeni bir hayal bulması şart gibi görünüyor.

Refik DURBAŞ

KUYU

Ovalar yatağın senin
sıradağlar yastığın
bulutlar yorganın

Uyku vatanın senin

İndir göz kapaklarını
rüyada göreceğin
gökyüzünde bir kuyu

İşte o kuyu içinde
bekliyor seni uyku

Mehmet Can DOĞAN

‘CAMEKÂN ŞİİRLERİ’NDEN

KİRALIK VEYA SATILIK DEĞİLDİR

*Tanıdığım bir ağaç var
Orman Çiftliği’ne yakın
kitabı biliyor aşkı da
Allah’ın işine bakın*

Bahçedeki çam ağacı
benden uzun benden çok yaşayacak
evlerden uzun, köklü
evlerden çok yaşayacak

Gökyüzünde bir uçak
ha düştü ha düşecek
göge doğru çam ağacı
kuşlara doğru gelişerek

Bahçedeki çam ağacı
ev sahibinden genç
bir değil bin bir bildiği
kışa, yaza, geceye, gündüze denk

Bahçedeki çam ağacı
merhametli diken inançlı kozalak
canı bildin doğanı gördün
bengi taş benzese ömrün

Yayın Yönetmeni	: Ramis Dara (Mollagürani Mah. Teker Sok. No: 8, Zemin Kat, Osmangazi-BURSA)	Katkı Payı	: 20 YTL
Yayın Danışmanı	: İhsan Üren, Gültekin Emre, Serdar Ünver.	Posta Çeki	: Ceyhun Erim adına 5742436 numaralı hesap
Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü	: Tülay Elal Muş (Barış Mah. Adalet Sok. Adaletkent Sitesi H Bl. D: 3 Nilüfer – BURSA)	(Ya da) Banka hesabı	: Ceyhun Erim adına, Finansbank Bursa - Fomara Şubesi, Hesap no: 15121799
Yazışma Adresi	: Ramis Dara PK 68 16361 Ulucami – BURSA	Abone ve satış için E-Posta	: cerim66@hotmail.com
E- Posta	: akatalpa@hotmail.com	Baskı	: Akın Erim Mt. Hocaalızaade C. 7/27 Setbaşı-Bursa
		Yayın Türü	: Yaygın süreli yayın. ISSN 1305 – 7685

Ocak 2000’de Bursa’da Ramis Dara, Melih Elal, Serdar Ünver, Ali Özçelebi ve arkadaşları tarafından kurulan şiir ve eleştiri ağırlıklı aylık edebiyat dergisi *Akatalpa* (<http://www.akatalpa.org>), şair ve yazarlarının başışladıkları telifler ve İhsan Üren’in sürekli katkısıyla yayımlanmaktadır.

